POHJANMAAN MAANPUOLUSTAJA

N:o 2
kesäkuu
2022

Miinanraivaajaveteraanien muistomerkki Kalajoen Keskuskarissa, kuva Jouko Liikanen

Aluetoimistolla on hyvä valmius

Kamppailu koronan kanssa jatkuu edelleen ja lopullinen voitto taudista on vielä tähystämättömissä. Onneksi kuitenkin arkielämä, ainakin täällä Suomessa, on pikkuhiljaa palaamassa normaaliksi. Uudesta taudista on myös uutisoitu, mutta ainakin tämänhetkisen tiedon mukaan se ei olisi yhtä laaja pandemia kuin korona on ollut.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on kestänyt yli kolme kuukautta. Taistelujen päättyminen ei ole näköpiirissä eikä siitä ole tehty edes arvioita. Tilanne voi jatkua siis pitkäänkin.

Kansainvälinen tilanne on vaikuttanut myös suomalaisten mielipiteeseen. Sotilaallista liittoutumista tukee nyt kaksi kolmesta, viime syksynä hieman alle kolmannes vastaajista. Suomen liittymistä Naton jäseneksi tuetaan nyt vahvasti, 68 prosenttia haluaa Suomen liittyvän Natoon, viime syksynä neljännes. Viimeisimmissä kyselyissä on luku noussut jo 73 prosenttiin. Natoon liittymistä vastustaa nyt 15 prosenttia, viime syksynä puolet vastaajista.

Mahdollisen Nato-jäsenyyden merkittävin vaikutus olisi se, että Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja viidennen artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Suomen puolustuksen ennaltaehkäisevä vaikutus olisi nykyistä huomattavasti suurempi. Naton suurimpia merkityksiä puolustuskyvylle olisivat sellaiset kyvykkyydet, joita pienellä maalla ei ole itsenäisesti varaa hankkia.

Kansalaisten maanpuolustustahto on vahvistunut selvästi, nyt 83 prosenttia haluaa, että Suomea puolustetaan aseellisesti, jos tänne hyökätään. Tämä on tehtyjen tutkimusten ja mittaushistorian perusteella kaikkien aikojen korkein tulos.

Suomen lähialueen sotilaallinen tilanne on rauhallinen, eikä Suomeen kohdistu sotilaallista uhkaa. Yleisesti on arvioitu, että Suomeen voidaan kohdistaa vaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa myös kansalaisiin. Laaja-alaisen vaikuttamisen keinovalikoima on monipuolinen, esimerkiksi voimankäytöllä uhkaaminen, poliittinen painostus sekä mielipiteisiin ja turvallisuudentunteeseen vaikuttaminen. Näihin on tärkeä varautua.

Puolustusvoimat jatkaa toimintaansa suunnitelmien mukaan. Pohjanmaan aluetoimistolla on hyvä valmius, jota säädellään joustavasti arvioidun tarpeen mukaisesti. Vuoden aikana toteutettavilla kertausharjoituksilla, Puolustusvoimien vapaaehtoisilla harjoituksilla sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kursseilla ylläpidetään ja kehitetään reserviläisten osaamista pohjalaismaakunnissa. Pohjanmaan aluetoimiston yhteydenpito muihin viranomaisiin, kuntiin ja kaupunkeihin sekä muihin keskeisiin kokonaismaanpuolustuksen toimijoihin on jatkuvaa.

Puolustusvoimien kesäkonserttikiertue järjestetään tänä vuonna kahdellatoista paikkakunnalla Suomessa. Kesäkonsertti järjestettiin Kokkolassa tiistaina 14.6. Sotilasmusiikin ohella oli mahdollista tutustua Puolustusvoimien kalustoon ja toimintaan, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen, Reserviläisjärjestöjen ja maakuntajoukkojen toimintaan sekä nauttia maistuvat kahvit Sotilaskodin osastolla.

Hyvää Puolustusvoimain lippujuhlanpäivää 4.6.2022. Haluan kiittää ja onnitella ylennettyjä sekä palkittuja hyvin tehdystä työstä. Lauantai 4.6.2022 oli samalla myös päivä, jolloin moni oppilas sai opinnot päätökseen, valmistui ammattiin tai sai laittaa päähänsä valkolakin. Parhaimmat onnittelut – nuorissa on tulevaisuus!

Aluetoimiston päällikkö Everstiluutnantti Pasi Heinua

Reservin koulutusjärjestelmää kehitetään

Puolustusvoimat kehittää reservin koulutusta yhdessä Maanpuolustuskoulutuksen (MPK) sekä maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Reservin koulutuksesta pyritään rakentamaan nousujohteinen kokonaisuus, joka tarjoaa entistä paremmin reserviläisille mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan ja toimintakykyään niin omaehtoista harjoittelua kuin reservin koulutustarjontaa hyödyntäen.

Reservin koulutusta kehittämällä varmistetaan, että koulutus tuottaa riittävästi sodan ajan tehtävää vastaavia, osaavia, toimintakykyisiä ja sitoutuneita reserviläisiä sekä vahvistetaan yleisesti maanpuolustustahtoa.

- Laadukas reservin koulutus luo perustan joukkojemme suorituskyvyn kehittämiselle toteaa Pääesikunnan koulutuspäällikkö eversti **Kari Pietiläinen**. Reservin koulutus toteutetaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kertausharjoituksina ja vapaaehtoisina harjoituksina, MPK:n järjestämänä sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena ja muina kursseina sekä reserviläisen omaehtoisena kouluttautumisena ja harjoitteluna.

- Puolustusvoimien ja MPK:n kumppanuus on nyt luonteeltaan operatiivista. Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on jatkossa entistä kiinteämpi osa Puolustusvoimien harjoitustoimintaa ja paikallisjoukkojen koulutusta, toteaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkastaja eversti **Jukka Nurmi**.

- MPK:n nousujohteisen ja ajankohtaisen koulutuksen avulla ylläpidetään ja parannetaan reserviläisten osaamista ja halutaan vahvistaa paikallispuolustusta kaikilla osa-alueilla. Yhteistyö Puolustusvoimien, järjestöjen ja viranomaisten kesken on tässä avainasemassa, korostaa MPK:n koulutusjohtaja **Timo Mustaniemi**.

Maanpuolustusjärjestöt tukevat ja luovat puitteet reserviläisten omaehtoiselle ja ohjatulle ammunta- ja toimintakykyharjoittelulle valtakunnallisesti.

- Ammunta on reserviläisen tärkein taito, mitä tulee säännöllisesti harjoittaa. Maanpuolustusjärjestöt mahdollistavat monipuolisen, viikoittaisen ammunnan harrastamisen paikallisyhdistyksissä ympäri maata. Fyysisen toimintakyvyn ylläpito ja maastotaidot ovat myös toiminnan keskiössä. Tämä kaikki tukee sitä, että Puolustusvoimilla on toimintakykyinen reservi myös jatkossa. Lisäksi maanpuolustusjärjestöillä on tärkeä rooli maanpuolustustahdon ja -tietoisuuden vahvistamisessa, toteaa Reserviläisliiton toiminnanjohtaja **Minna Nenonen**.

Asevelvollisuus, koulutettu reservi, koko maan puolustaminen ja korkea maanpuolustustahto ovat Suomen puolustuksen perusta. Asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa laajan ja monipuolisen reservin, jolla mahdollistetaan koko maan puolustaminen. Asevelvollisuutta kehitetään jatkuvasti ja reservin koulutuksen kehittäminen on osa parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean suosittelemia toimenpiteitä. Asevelvollisuuden perusteet eivät muutu mahdollisen Nato-jäsenyyden myötä. Reserviläisten osallistuminen Puolustusvoimien toimintaan Suomen rajojen ulkopuolella perustuu vapaaehtoisuuteen.

Puolustusvoimat
Tiedote 31.5.2022

Kuva: Jouko Liikanen, PAUHA 2019

OPI - OSAA - ONNISTU
KESÄN KURSSIT
MPK
MAANPUOLUSTUSKOULUTUS
FÖRSVARSUTBILDNING
POHJANMAAN KESÄN KURSSIEN ILMOITTAUTUMINEN ON AVATTU.
MPK Pohjanmaan maanpuolustuspiiri tarjoaa monipuolista sotilaallisista valmiutta palvelevaa koulutusta reserviläisille, sekä varautumisen ja turvallisuuden koulutusta kansalaisille ja viranomaisille.
ILMOITTAUDU VERKOSSA:
WWW.MPK.FI/POHJANMAA

Utbildarens grundkurs i Kauhava

Utbildarkurs/gruppnivå hölls i Kauhava, innehållande både när- och distansstudier, 9-23.4.2022.
De 15 kursplatserna fylldes fort och de som inte denna gång rymdes med kan anmäla sig till höstens två kursalternativ. Behovet av nya utbildare är stort, då MPK strävar till att fördubbla deltagarantalet till årets kurser och därmed gavs förtur åt dem som redan har en viss historia i MPK:s verksamhet.
Innehållet var uppbyggt kring MPK:s färska Handbok för utbildare och det behandlades under den första kursdagen, förutom MPK:s grundtanke och verksamhetsmandat, även den etik och pedagogiska grundtanke som utbildaren behöver medta i sin roll som representant för Försvarsutbildningsföreningen.
Under distansstudiefasen hade deltagarna skriftliga uppgifter att lämna in via kursportalen. Dessa gällde tillämpningar av fiktiva utbildningsrelaterade situationer, där kurslitteraturen fungerade som handledning.
Den andra närstudiedagen innehöll en FHJ-del i teori och praktik, där det behandlades olika incidenter som kan uppkomma i kurssammanhang och där det förväntas att utbildarna kan hantera både kunnigt och snabbt. Kursers säkerhetsplaner ålägger ju arrangörerna att ha en ansvarsperson för första hjälpen.

En kursdeltagare har fått instruktioner i användning av eldstål och prövar på. Bild: Kari Rönnqvist

Här har ett par kursdeltagare träffat på en nedkyld och medvetslös person. Bild: Kari Rönnqvist

Därefter höll deltagarna sina utbildarprov kring ämnen de själva valt, bland ämnen som omfattas av MPK:s utbildaruppdrag. Utbildarproven hade föregåtts av inlämningsuppgift i form av uppgjorda utbildningskort och själva proven övervakades av erfarna auditerare, som gav individuell respons och utvecklingsförslag.
Det sistnämnda var i år särskilt svårt, eftersom utbildarproven höll väldigt hög standard. Samtliga klarade kursen med bravur och förhoppningsvis syns vi snart ute på fältet.

Kari Rönnqvist

Utbildningschef

Ampumaradalla paistaa aina aurinko – vaikka välillä vettä tulisikin

Tämä todistettiin myös Kalajoella sunnuntaina 29.5. naisille suunnatulla ammunnan peruskurssilla
Jari Kerolan ja Tero Turvasen toimiessa kouluttajina.

Kaikki 15 osallistujaa pääsivät ensin purkamaan ja huoltamaan pistoolit, jonka jälkeen haettiin optimaalista ampuma-asentoa kuivaharjoitteluna tyhjällä aseella. Innokkuus huokui tekemisestä, silti ylittämättä kuuntelutaitoa ja ohjeiden sisäistämistä. SEIS!, sormivarmistus, käsi ylös huomion merkiksi – kaikki nämä ja rauhallinen toiminta radalla tulivat kyllä tutuksi kaikille.

- Ammunnat meni turvallisesti ja kaikki saivat hyvin osumia kahdeksan pisteen ringin sisälle. Parhaan tuloksen ollessa 95 /100 ei voi olla muuta kuin tyytyväinen kurssilaisten toimintaan, summasi Kerola kurssin tuloksista.

Kurssilaisten palautteissa saivat kurssin ilmapiiri, kouluttajat ja erityisesti Kerolan kotikeittiössä keitetty hernekeitto positiivista palautetta.

Taukopaikkajutustelun perusteella kiinnostus MPK:n järjestämille kursseille on kova, seuraavia kurssejakin suunniteltiin. Jatkoa on jo luvassa.

Marjut Holappa

Elämäntapana vapaaehtoinen maanpuolustustyö

Rainer Artismaa on osallistunut kaikkiin tähän mennessä järjestettyihin PAUHA-harjoituksiin eli 20 kertaa. Vuosina 2020 ja 2021 ei harjoitusta järjestetty koronapandemian vuoksi.

Rainer tuli ensimmäiseen PAUHAAN vuonna 2000 ystävänsä houkuttelemana. Ensimmäisinä vuosina hän toimi komppanian puolustusharjoituksissa. Vuodesta 2005 alkaen hän on ollut osa perustamiskurssin henkilöstöä, eli tämä oli 15. kerta niissä tehtävissä.

Hän totesi, että aiempina vuosina oli huomattavasti helpompi saada henkilöstöä mukaan osallistumaan ja kurssin valmisteluihin. Nyttemmin uusien toimijoiden mukaan saanti on vaikeutunut. Artismaa kuvaa tilannetta ainakin vielä riittävän hyväksi. - Tärkeintä uusilla tulijoilla tulee olla halu, kiinnostus ja yhdessä tekemisen meininki isänmaamme maanpuolustuksen asian toteuttamiseksi, oli hänen vakaa näkemyksensä.

Rainer kertoo aiempina vuosina käyttäneensä useita päiviä harjoituksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kokemuksen tuomana etuna hyvään tulokseen riittää nykyisin varsinaisen harjoitusviikonlopun aika.

Rainer asuu Kiuruvedellä lähes 200 kilometrin päässä Lohtajan harjoitusalueelta, joten auton mittariin on tullut 20 vuoden aikana noin 8 000 kilometriä. Eikä siinä vielä kaikki, sillä siihen tulevat päälle vielä kaikkien muittenkin MPK-harjoitusten matkat. Melkoinen panostus yhdeltä mieheltä vapaaehtoiselle maanpuolustukselle. Tällaisia miehiä tai naisia tarvitsemme jatkossakin!

Kotijoukon kanssa on vallinnut yhteisymmärrys kurssin hoitamisen tärkeydestä ja välttämättömyydestä. Nyt hänen mielessään on käynyt ajatus, pitäisikö antaa näin pitkän taipaleen jälkeen tilaa uusille ja nuoremille toimijoille. Aika näyttää miten käy – ja toivottavasti uusia toimijoita löytyy.

Suuri kiitos Rainerille jo tehdystä hienosta työstä ja tuloksesta!

Erkki Lehmus

MPK:n Vapaaehtoisten tiedottajien ja kuvaajien koulutuspäivät 2022/ PAUHA 2022

Rainer Artismaan jykevän isällinen hahmo on tullut tutuksi noin 7 000:lle PAUHA-harjoitusten osallistujalle, ja parisataa vapaaehtoista toimijaa on saanut vankkaan kokemukseen perustuvaa opastusta perustamistoimintojen vaativassa tehtäväkentässä. Kuva: Jouko Liikanen

PAUHA-historian ensimmäinen 20-kertalainen

PAUHA 2022-harjoituksessa nähtiin ensimmäistä kertaa tilaisuus, missä palkittiin 20 kertaa harjoitukseen osallistunut reserviläinen, Rainer Artismaa. Pienimuotoiseen, mutta lämminhenkiseen kahvitilaisuuteen Vattajan ampuma- ja harjoitusalueen sotilaskotiin olivat kokoontuneet hänen kurssi- ja työkaverinsa perustamispaikalta, harjoituksen johtoa ja tiedottajakurssin osanottajia. Artismaalle luovutettiin kunniakirja ja arvokas muistopuukko, luovuttajina harjoituksen johtaja Heikki Kuoppala ja MPK Pohjanmaan piiripäällikkö Jani Pikkarainen.

Kuusi kertaa PAUHA-harjoitusten johtajana toiminut reservin majuri Heikki Kuoppala ojensi arvokkaan muistopuukon Rainer Artismaalle. Melkoinen konkari on Kuoppalakin, hänellä on takanaan 19 PAUHAA. Kunniakirjan Artismaa sai MPK:n Pohjanmaan piiripäällikkö Jani Pikkaraiselta. Kuva: Jouko Liikanen

Arvokasta vapaaehtoista maanpuolustustyötä 20 vuotta – on muistamisen paikka. Artismaa ei ole tottunut olemaan huomion kohteena vaan arkisena puurtajana, joten tämä erityinen palkitsemistilaisuus tuli hänelle pienoisena yllätyksenä. Kuva: Jouko Liikanen

Erkki Lehmus

MPK:n Vapaaehtoisten tiedottajien ja kuvaajien koulutuspäivät 2022/ PAUHA 2022

Teit kummisetäin astumaan

Helsinkiläisen Aino Artismaan houkutteli PAUHA-harjoituksiin vuonna 2017 hänen kummisetänsä Rainer Artismaa. Rainer palkittiin tämän vuoden harjoituksessa ensimmäisenä kaikissa 20:ssä PAUHA-harjoituksissa olleena toimijana.

Aino on nyt mukana neljättä kertaa. Hän pitää erityisen miellyttävänä sitä, että kummisetä pyysi häntä aikoinaan mukaan ja on edelleen erittäin tyytyväinen, että on saanut jälleen tulla kurssille toimijaksi. - Kursseilla on ollut hyvä yhteishenki ja yhdessä tekemisen meininki sekä tuloksellisuus, hän toteaa.

Ainolla on sitoumus MPK:n Hämeen piirin Hattulan koulutuspaikkaan. Hän on käynyt MPK:n tapahtumissa kurssilaisena, kouluttajana ja kurssien johtajana. Vuosittain hän osallistuu viidestä kymmeneen tapahtumaan.

Pienestä pitäen Ainolle oli selvää, että hän suorittaa naisten vapaaehtoisen asepalveluksen. Halua ja intoa palveluksen suorittamiseen tietenkin lisäsi kummisetä Rainerin kehotukset. Palveluspaikaksi valikoitui silloisen asuinpaikan mukaan Kainuu prikaati ja koulutushaaraksi viestiasentajalinja.

Nykyisin reservin luutnantti Aino Artismaalla on sijoitus sodan ajan joukoissa. Vielä tälle vuodelle hän ei ole saanut käskyä kertausharjoitukseen, mutta toiveissa on, että se tulisi pian postin mukana. Käskyä odotellessa Aino toimii aktiivisesti MPK:n kursseille ja muissa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toiminnoissa.

Erkki Lehmus

MPK:n Vapaaehtoisten tiedottajien ja kuvaajien koulutuspäivät 2022/ PAUHA 2022

Reservin luutnantti Aino Artismaa oli saapunut Helsingistä saakka Vattajan ampuma- ja harjoitusalueelle. Edellisellä kerralla huhtikuussa 2017 oli jäiset ja märät olosuhteet, mutta se ei haitannut nuoren vänrikin tehtävää nuorten kurssin kouluttajana. Kuva: Jouko Liikanen

MAANPUOLUSTUSKOULUTUS MPK VARAUTUU KRIISEIHIN – KANTAA HUOLTA MYÖS HUOLTOVARMUUDESTA

Ukrainan kriisi, Suomen huoltovarmuus, ruoan hinta ja tuottajien siitä saamaa korvaus sekä suomalaisen ruoan kilpailuttaminen olivat pääaiheina – kone- ja tuote-esittelyjen ohella – Ylivieskan Ryskypäivien tarjonnassa. Ryskypäivät on kone- ja maatalouskaupan kaksipäiväinen tapahtuma, joka kokoaa vuosittain 15–20 000 kävijää.

Viime kuukausina on maanpuolustukseen liittynyt paljon avoimia kysymyksiä, joten tapahtumassa oli ihan luontevasti mukana MPK Pohjanmaa omalla esittelypisteellä kumppaneinaan Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piirin edustus.

Paneeliin keskustelemaan olivat saapuneet Maanpuolustuskoulutus MPK:n toiminnanjohtaja Antti Lehtisalo, kansanedustaja Markku Eestilä (kok.), MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila, kansanedustajat Juha Pylväs (kesk.) ja sieviläinen maanviljelijä Antti Kangas. Paneelin puhetta johti Maaseudun Tulevaisuus -lehden päätoimittaja Jouni Kemppainen.

Paneelin avauskierroksella toiminnanjohtaja Lehtisalo vahvisti, että MPK on saanut valtavasti kyselyjä koulutuksestaan, ja avoinna olleet kurssit ovat täyttyneet ennätysajassa. MPK tulee saamaan hakemansa lisärahoituksen, yhteensä 2 963 000 euroa, ja tällä mahdollistetaan koulutuksen määrän tuplaaminen, satsaaminen kouluttajiin ja materiaaliin.

Reserviläisten ja MPK:n yhteisosastolla ei juuri hiljaista hetkeä ollut. Reservin majuri Jari Myllymäki oli saapunut osastolle Kokkolasta, vääpeli (4.6.2022 ylivääpeli) Jari Kerola puolestaan Kalajoelta. MPK Pohjanmaan piiripäällikkö Jani Pikkarainen tuli Nivalasta ja MPK Pohjanmaan tiedottajan roolissa toiminut Jouko Liikanen Ylivieskasta.

Huoltovarmuuden ylläpito ja sen kohottaminen tavoitteeksi

–Maanpuolustuksen kannalta huoltovarmuuden ylläpito on ehdoton edellytys, puskurivarastojen määrä on rajallinen. Euroopassa ja maailmalla on hyvin haastavat ajat edessä, MPK:n toiminnanjohtaja Antti Lehtisalo totesi paneelissa.

–Jos oikein huonosti menee, niin eniten kärsivät heikossa asemassa olevat. Jos ajatellaan kaiken kaikkiaan Suomea ja Europpaa, niin hankalassa tilanteessa ollaan ensi syksynä ja ensi vuonna. Riippuen tietenkin siitä, kuinka pitkään kriisi jatkuu, Lehtisalo arvioi.

Samoilla linjoilla olivat paikalla olleet kansanedustajatkin, ja varsinkin maatalouden kustannuspaineitten kevennystä toivottiin kaupan keskusliikkeiltä, teollisuudelta ja viime kädessä valtion taholta lainsäädännöllisinä korkohelpotuksina. Alkutuotanto ei voi enää tinkiä kuluistaan, mutta tuotanto on turvattava kotimaisin voimin. Tuotteista on saatava oikea hinta, ja siksi on tärkeää, että kotimaisuudesta ollaan valmiita maksamaan vähän enemmän. Turvaamalla omavaraisen tuotannon turvaamme kriisinaikaiset olosuhteemme. Varautuminen on viisautta, niin maanpuolustuksessa kuin huoltovarmuudessakin.

MPK Pohjanmaa vastaa syntyneeseen kysyntään koulutusta lisäämällä

Ryskypäivät ja kohdatut suuret ihmismäärät tarjosivat MPK Pohjanmaalle mahdollisuuden esitellä omaa toimintaa ja koulutustarjontaa, sekä vastata ihmisten vapaaehtoista maanpuolustusta koskeviin kysymyksiin. Yhteisellä osastolla Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piirin edustajien kanssa toimihenkilöt ja reserviläiset pääsivät syvällisiinkin keskusteluihin aina maanpuolustuksen merkityksestä raskaan kertasingon suorituskykyyn ja kaikkea siltä väliltä.

Haluan vaikuttaa, mitä voin tehdä tässä tilanteessa?

Tämä kysymys toistui monta kertaa, niin miehiltä kuin naisilta, niin reserviläisiltä kuin nuorilta armeijaa käymättömiltäkin. Kaikki lähtee oikeasta tiedosta. Olemme valtiona ja kansana hybridivaikuttamisen kohteena, joten pitäytyminen luotettaviin kansallisiin medioihin tiedonlähteinä antaa hyvän pohjan. Kannattaa oppia tunnistamaan disinformaatio ja valemediat, sekä olemaan rauhallinen ja kiihkoilematta mihinkään suuntaan. Omaa valmiutta voi kohottaa hankkimalla ns. kotivaran perheen turvaksi. Kun tuntee pakottavaa tarvetta toimia, voi selata ensin MPK:n koulutuskalenteria tai ottaa yhteyttä MPK Pohjanmaan tai Pohjois-Pohjanmaan piiritoimistoon. Puolustusvoimien Pohjanmaan sekä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistot palvelevat myös, mutta ensisijaisesti aktiivisia reserviläisiä.

Teksti ja kuvat: Jouko Liikanen

Maanpuolustuskoulutus MPK:n toiminnanjohtaja (prikaatikenraali evp.) Antti Lehtisalolla oli hyviä uutisia kerrottavana keskustelupaneelia seuranneelle väkijoukolle. MPK:n koulutustarjonta on otettu kiitettävästi vastaan, ja valtiolta saadaan lisärahoitusta koulutuksen toteuttamiseen. Huoltovarmuutta koskevissa puheenvuoroissaan Lehtisalo painotti kotimaisen tuotannon toimintaedellytysten turvaamista.

Hallituksen esitys vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen säädösmuutoksista eduskuntaan

Hallitus antoi 25.5.2022 eduskunnalle esityksensä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä ampuma-aselain muuttamisesta. Asiaa valmistellut työryhmä luovutti mietintönsä puolustusministeriölle maanantaina 23.5.2022. Työryhmän mietintö oli yksimielinen.

Muutosten tarkoituksena on mahdollistaa nykyistä laajemmin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseiden, aseen osien ja patruunoiden käyttäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämässä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa. Hallitus esittää mahdollistettavaksi, että kyseisessä koulutuksessa voitaisiin käyttää myös Puolustusvoimien rynnäkkökiväreiden paukkupatruunoita sekä ilmatorjuntakonekiväärin ja kevyiden kranaatinheittimien harjoitusampumatarvikkeita. Tavoitteena on samalla mahdollistaa entistä monipuolisemman ampumakoulutuksen järjestäminen.

Muutosten myötä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä olisi mahdollisuus lähettää osallistujia ulkomaisten asevoimien ja kansainvälisten organisaatioiden järjestämään sotilaalliseen koulutukseen. Myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla järjestämän koulutuksen sääntelyä tarkennettaisiin.

Lakiehdotukset esitetään tulemaan voimaan heinäkuussa.

Kiinnostus vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kohtaan on kasvanut voimakkaasti. Tehokas ja monipuolinen ampumaharjoittelu on tärkeä osa tätä koulutusta ja tämän harjoittelun tarve on lisääntynyt. Muutoksilla on osaltaan tarkoitus mahdollisimman nopeasti lisätä mahdollisuuksia maanpuolustustaitojen vapaaehtoiseen harjoitteluun.

Hallituksen esityksen voi lukea kokonaisuudessaan eduskunnan verkkosivuilla.

Lisätietoja
puolustusministeriössä antaa asiaa valmistelleen työryhmän puheenjohtaja ja hallituksen esityksen esittelijä hallitussihteeri Timo Tuurihalme, p. 0295 140 119.

Puolustusministeriö

Tiedotteet 25.05.2022

Pohjalaiset maanpuolustajat koolla Kannuksen Kitinkankaalla

Vaasan läänin maanpuolustusyhdistys ry piti kevätkokouksensa 28.4.2022 Kannuksen Kitinkankaalla. Kansallisen veteraanipäivän tuntumaan ajoittuneen kokouksen pitopaikaksi oli sopivasti valikoitunut Kitinkannuksen hyvinvointipalvelulaitos, joka oli aloittanut toimintansa 31 vuotta sitten sotaveteraanien ja -invalidien hoitoon ja kuntoutukseen erikoistuneena Kannuksen Veljeskotina. Ennen varsinaista kokousta Kitinkannuksen hoitopäällikkö Maija Mattila esitteli laitoksen syntyvaiheita ja toimintaa. Laitoksen asiakaskunta on nykyään varsin monipuolinen ulottuen rentoutumista tavoittelevista vierailijoista mm. Kelan lähetteellä tuleviin vaativia hoito- ja kuntoutuspalveluja tarvitseviin asiakkaisiin. Palvelutarjontaan kuuluvat myös monipuoliset asumispalvelut lyhyistä hotellitasoisista yöpymisistä pitkäkestoisiin palvelut sisältäviin asumisiin.

Kukka Niinistön hyvälle asiantuntijaesitykselle Kuva: Ilkka Virtanen.

Kokouksen avasi ja sen puheenjohtajaksi valittiin yhdistyksen hallituksen uusi puheenjohtaja ammattikasvatusneuvos Jouko Kuismin. Ennen varsinaista asioiden käsittelyä puheenjohtaja lausui sanat joulukuussa 2021 edesmenneen hallituksen jäsenen Pekka Mellerin muistolle ja vietettiin hiljainen hetki Mellerin muistoa kunnioittaen. Puheenjohtajakautensa päättänyttä kauppaneuvos Martti Eurolaa ja hallituksen asiantuntijajäsenenä toiminutta, toisiin tehtäviin Puolustusvoimissa siirtynyttä Pohjanmaan aluetoimiston päällikköä, everstiluutnantti Mauri Etelämäkeä muistettiin yhdistyksen pöytästandaarein.

Kevätkokous oli tyypillinen yhdistyksen tilinpäätöskokous. Lisäksi kuultiin hallituksen täsmennyksiä kuluvan vuoden toimintaohjelmaan, mm. suunnitelmia syyskuussa tehtäväksi kolmipäiväiseksi tutustumis- ja opintomatkaksi Kainuun Prikaatiin ja Suomussalmen Raatteen tien talvisotamaisemiin. Pekka Mellerin paikalle hallitukseen hänen kautensa jäljellä olevaksi ajaksi valittiin Rauno Hauta-aho Kokkolasta. Hallituksen asiantuntijajäsenenä toimii Etelämäen jälkeen Pohjanmaan aluetoimiston uusi päällikkö everstiluutnantti Pasi Heinua.

Kokouksessa kuultiin yhdistyksen hallituksen jäsenen, Kannuksen kaupunginjohtaja Jussi Niinistön mielenkiintoinen esitys hänen toiminnastaan maanpuolustukseen liittyvänä historiatutkijana sekä kahdeksanvuotiskaudestaan eduskunnassa, ensimmäisellä kaudella puolustusvaliokunnan puheenjohtajana ja toisella kaudella puolustusministerinä. Ajanjakson aikana tehtiin tärkeää perustustyötä Puolustusvoimien uudelle strategiselle ajattelulle, laadittiin mm. ensimmäinen Puolustusselonteko v. 2017 sekä luotiin suuntaviivat maanpuolustuksen pitkän aikavälin järjestelmälliselle kehittämiselle. Osana kehittämisohjelmaa käynnistettiin mm. Merivoimien aluskannan uusimisohjelma sekä Ilmavoimien Hornetien korvaaminen uudella lentokalustolla. Esitys oli vakuuttava, äänessä oli selvästi asiantuntija, ei niinkään poliitikko. Oli hienoa kuulla, miten Niinistö antoi varauksettoman tukensa Tasavallan presidentin, Marinin hallituksen sekä nykyeduskunnan paneutumiselle maamme turvallisuudesta huolehtimiseen. Esitys synnytti pitkän ja vilkkaan keskustelun. Keskustelussa käsiteltiin luonnollisesti myös Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Vastaukset osoittivat, että kaupunginjohtaja on hyvin perillä maailman nykymenosta sekä Suomen maanpuolustuksen tilasta. Ukrainassa käytävään sotaan liittyvissä asioissa kävi ilmi alustajan historiantutkijan taustasta kumpuava asiantuntemus.

Ilkka Virtanen

Nivalan pojat heimoveljiä vapauttamassa 1918–1922

”Se reissu olisi saanut jäädä tekemättä.” Näin sanoi kuolinvuoteellaan eräs nivalalainen Aunuksen vapautusretkelle osallistunut. Ihanteelliset nuoret miehet ja pojat lähtivät sankaritöihin isänmaan ja heimoveljien puolesta. Todellisuus oli kuitenkin toista, uuvuttavaa rämpimistä pitkin soita ja korpia, nälkää, vilua ja sekavia taisteluita usein ylivoimaista vihollista vastaan. Kevään 1918 ja talven 1922 välillä järjestettyjen retkien tarkoituksena oli auttaa heimokansojen vapautumispyrkimyksiä bolsevikkien käsiin joutuneen Venäjän vallasta. Heimoretket suuntautuivat Petsamoon, Itä-Karjalaan ja Viroon. Retkille osallistui 38 Nivalasta lähtenyttä nuorta miestä. Kaksi heistä jäi palaamatta kotipitäjään.

Nivalalaisten heimosoturien tarinat on koottu tietokirjailija **Pekka Vaaran** kirjoittamaan teokseen **Nivalan pojat heimosodissa 1918 – 1922**. Kirja julkaistaan Nivalan Kapinaviikolla heinäkuussa. Monilla retkillä nivalalaiset kuuluivat muiden Pohjanmaan poikien kanssa samoihin joukko-osastoihin. Niiden tarina kulkee kirjassa osana heimoretkien yleistä historiaa. Rajojen yli meni laskutavasta riippuen kuudesta kymmeneen retkikuntaa. Näistä viidessä oli nivalalaisia mukana.

Oman vapaussotamme vielä ollessa vielä sotimatta maaliskuussa 1918 lähti ensimmäinen joukko suomalaisia vapauttamaan Vienan karjalaisia Venäjän vallasta. Vienan korvissa heimosoturit joutuivat vastoin odotuksiaan vastakkain brittien ja heidän kanssaan liittoutuneiden karjalaisten kanssa. Tämä ensimmäinen retkikunta koottiin lähinnä Pohjois-Savon ja Kainuun miehistä. Pohjalaisia ei ollut juurikaan mukana, koska suurin osa heistä lähti vapaussodan rintamille. Nivalasta Vienaan lähti kuusi vapaaehtoista, joista yksi kaatui Vienan Kemin taistelussa.

Vuoden 1918 lopulla tuli Suomenlahden takaa uutisia Viron vapaustaistelusta. Veljeskansaa auttamaan lähdettiin innolla myös Pohjanmaalta. Pohjan Pojiksi nimetyn pataljoonan yksi komppania oli kokoonpantu pohjoisen miehistä. Miesten kotipaikkoja olivat Pohjanmaan rannikkokaupungit ja maalaispitäjistä mm. Oulainen, Haapavesi, Haapajärvi, Sievi, Ylivieska sekä Nivala, josta lähti viisi miestä. Komppanian kokoaja ja ensimmäinen päällikkö oli reservinvänrikki Sulo Kallio Oulusta. Komppania taisteli Etelä-Virossa Valgissa ja Petserinmaalla. Suomalaiset vapaajoukot harhautuivat valloitusretkelle jopa Latvian puolelle.

Viron reissun jälkeen yritettiin Aunuksessa, johon monet aktivistit jatkoivat suoraan Virosta palattuaan. Aunuksen retki oli heimoretkistä mittavin. Siihen osallistui 4000 vapaaehtoista, johtajinaan toista sataa jääkäriä. Sulo Kallio oli jälleen asialla. Hänen Oulusta ja Pohjanmaalta keräämänsä komppania pääsi Laatokan rintamalle Tuulosjoelle kesäkuun 1919 alkupäivinä. Mukana oli kahdeksan nivalalaista.

Suuriruhtinaskunnan aikaisten rajojen yli mentiin myös Jäämeren äärellä Petsamossa ensin kevätalvella 1918 ja uudestaan 1920. Muista heimoretkistä poiketen oli jälkimmäinen Petsamon retki Suomen valtiovallan järjestämä. Jääkärimajuri Walleniuksen johtama retkikunta oli koottu vapaaehtoisista asevelvollisista, jotka palvelivat Kajaanin sissirykmentissä ja Pohjanmaan jääkäripataljoonassa. Petsamon retkellä oli mukana 12 nivalalaista asevelvollista.

Karjalan kysymystä pyrittiin ratkaisemaan myös poliittisin neuvotteluin Tartossa kesällä 1920. Lokakuussa 1920 syntyi rauhansopimus, jossa määriteltiin itsenäisen Suomen ja Neuvosto-Venäjän rajalinja sekä neuvostovaltion osaksi jääneen Karjalan itsehallinnollinen asema. Heimoaktivistien tyytymättömyys ”häpeärauhaan” ja Vienan Karjalassa vallinneeseen neuvostokomentoon johti talvella 1921-22 metsäsissikapinaksi kutsuttuun kansannousuun.

Sulo Kallion komppanian väkeä Ylä-Tuuloksessa Ylikkään kylässä. Talon portailla siis istuu huilu kädessään oululainen muusikko ja vapaustaistelija Kalle Tiger. Hänen vieressään nivalalainen kirjailija Kyösti Wilkuna. Muhokselta lähti Aunukseen mm. Saalastin perheen 13-vuotias poika ja kaksi tytärtä. Tytöt saivat komppanian kirjoissa sotanimet Tatu ja Topi. He ovat kuvassa keskellä. Sulo Kallio on toinen oikealta

Kansannousua tukemaan lähti vielä kerran joukko vapaaehtoisia myös Pohjanmaalta. Nivalasta lähti Vienaan seitsemän poikaa. Heistä tunnetuimmaksi nousi Vienan Kiimasjärvellä tammikuussa 1922 surmattu 17-vuotias Antti Marjoniemi. Hänen tarinansa tuli koko Suomen tuntemaksi oikeudenkäynnissä, jota vuosina 1934-35 käytiin punapäällikkö Toivo Antikaista vastaan. Häntä syytettiin Marjoniemen surmaamisesta nuotiolla polttamalla. Oikeudenkäynti ja siellä esitetty todistusaineisto on selostettu tarkasti nyt julkaistavassa kirjassa.

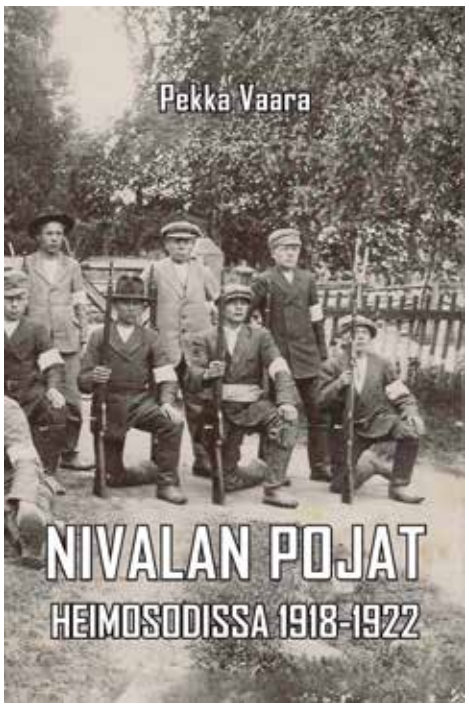

Nivalan pojat heimosodissa 1918 -1922 kirjaa on saatavissa Nivala-Seuran kirjamyynnistä heinäkuusta alkaen.

Pekka Vaara

Reserviläisliitto antaa näkyvää tukea piireille ja yhdistyksille

Reserviläisliiton toiminnanjohtaja Minna Nenonen ja järjestöpäällikkö Suvi Salo olivat maakuntakierroksellaan saapuneet kertomaan liiton ajankohtaisista asioista Keski-Pohjanmaalle, Kannukseen. Keskustelua käytiin mm. piirin reserviläistoiminnasta, jäsenten koulutusmahdollisuuksista ja ampumatoimintaan liittyvistä uusista käytännöistä.

Reserviläisliiton toiminnanjohtaja Minna Nenonen (oik.) ja järjestöpäällikkö Suvi Salo.

On yleisesti tiedossa, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheutti valtavan yhteydenottojen tulvan Puolustusvoimiin, MPK:-hon ja reserviläisjärjestöihin. Yksistään Keski-Pohjanmaan Reserviläispiiriin hyväksyttiin vuoden alusta toukokuun alkuviikkoihin mennessä 171 uutta jäsentä. Suuri osa uusista jäsenhakemuksista on tullut pääkaupunkiseudulta. Reserviläisliiton jäsenmäärä on tätä nykyä n. 44 000 henkilöä.

Reservin sotilasmestari Minna Nenonen aloitti Reserviläisliiton toiminnanjohtajana 1.8.2021. Hän esitteli infotilaisuudessa itsensä, mainiten mm. MPK- ja liike-elämän taustansa. Myös liiton henkilökunta tuli osallistujille hieman tutummaksi.

Nenonen on määritellyt kolme painopistettä liiton nykytavoitteisiin, eli ase- ja ampumakoulutuksen, kokonaisturvallisuuden kehittämisen ja maanpuolustustietoisuuden vahvistamisen. Toiminnan kehittämiseen hän näkee useita mahdollisuuksia, mm. tulla lähemmäs piirejä ja yhdistyksiä, kehittää näkyvyyttä ja viestintää sekä antaa tukea yhdistyksille tarpeen mukaan.

Ehkä kouriintuntuvin ele Reserviläisliitolta on tuki yhdistysten asehankintoihin. Paikallinen yhdistys saa liiton tukea 500 €/ase kahdelta ensimmäiseltä ja 250 €/ase seuraavilta aseilta vuoden 2022 loppuun asti. Asehankintatuella yhdistykset voivat hankkia kalustoa jäsentensä yhteiskäyttöön ampumataidon ylläpitämiseksi.

Toiminnanjohtaja Nenonen lupasi paikalla olleille 23:lle maakunnan reserviläisyhdistysten edustajalle, että liitto antaa projektitukea kaikkeen sellaiseen, mikä edesauttaa toimintaa. Asehankintatuen lisäksi tarjolla on vakuutusturvaa, lakiapua, tukea yhdistys- ja piirisivujen rakentamiseen ja ylläpitoon sekä verkko/kenttäkaupan valikoimat. Reserviläisliitto haluaa palauttaa saamiaan jäsenmaksuja ja muita tuloja kentälle, sinne missä toimintaa tapahtuu. Yhdistysten kannattaa olla aktiivisia, ja saada jäsenistönsä sekä varsinkin nuoret liikkeelle ja kouluttautumaan. Nyt sekä oman että jäsenten reserviläistaitoihin liittyvän toimintakyvyn kohottamiseen kannattaa panostaa.

Liiton järjestöpäällikkö Suvi Salo esitteli käytettävissä olevaa viimeisintä tietoa jäsenistön määrästä, alue-, ikä-, sukupuoli- ja sotilasarvorakenteista. Merkittävää on, että yhä useammin naiset ja nuoremmat miehet liittyvät reserviläisyhdistyksiin, keski-ikäkin on laskenut 37,5 vuoteen. Suvi Salo muistutti, että yhdistyslaki on muuttumassa ja se aiheuttaa paikallisyhdistyksille omat toimenpiteensä mm. nimenkirjoittajien päivittämisen PRH:ssa. Liitto maksaa yhdistyksille tämänkin 20 euron muutosmaksun.

Kannuksen Reserviläiset ry:n isännöimä Keski-Pohjanmaan Reserviläispiirin ajankohtainen ja asiapitoinen piiri-info pidettiin jäsenyhdistysten jäsenille 11.5.2022 lounasravintola Rauhalassa Metsolantiellä.

Piiri-infon isäntinä Kannuksen Reserviläiset ry ja Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piiri ry:n 2. varapuheenjohtaja Tomi Kurikkala.

Teksti ja kuvat: Jouko Liikanen

Ota meihin yhteyttä

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on paljastanut lähialueemme todelliset uhkakuvat, ja on siten nostattanut huolta omasta kansallisesta turvallisuudestamme ja asemastamme Euroopan kartalla.

Isoja ratkaisuja on jo tehty, omaan puolustukseemme on suunnattu valtiollista lisärahoitusta, Puolustusvoimat suunnittelee reservin koulutuksen laajentamista ja hakemus puolustusliitto Natoon on jätetty. USA:n, Britannian ja EU:n tuki on luvattu.

Mitä sitten yksittäinen reserviläinen tai vapaaehtoinen maanpuolustaja voi tehdä tällaisessa tilanteessa? Puolustusvoimien aluetoimistoissa täytyy käydä itse paikan päällä, puhelimella tai sähköposteilla ei voi omia reserviin liittyviä asioita hoitaa. Maakuntamme reserviupseeri- ja reserviläisyhdistyksissä sen sijaan on se ruohonjuuritason tieto, miten yksilö voi vaikuttaa oman, perheensä, maakuntansa ja maansa turvallisuuden eteen. Sieltä on hyvä lähteä liikkeelle, ota yhteyttä!

Kari Autio, Keski-Pohjanmaan Reserviupseeripiirin puheenjohtaja katsoo tilannetta käytännöllisten etujen suhteen. - Minusta reserviupseerikerhoon kannattaa liittyä, koska pientä jäsenmaksua vastaan jäsenenä kerhossa tapaa muita samanhenkisiä ihmisiä, saa kontaktiverkostoa, pääsee osallistumaan valtakunnallisiin tapahtumiin kuten erilaisiin jotoksiin, valtakunnallisiin ja paikallisiin ampumatapahtumiin ja pääsee ampumaan, vaikka ei olisi omaa asettakaan. Useimmilla jäsenyhdistyksillä on omia pistooleja ja reserviläisaseita, joilla pääsee ampumaan johdetuissa harjoituksissa paikallisilla ampumaradoilla. Etu on myös valtakunnallinen ja paikallinen maanpuolustuslehti, eli Reserviläinen ja Pohjanmaan Maanpuolustaja. Halutessaan voi myös osallistua kaatuneitten muistopäivänä, itsenäisyyspäivänä ja jouluaattona kunniakäynteihin ja kunniavartioihin sankarihaudoilla.

Sami Pokki, Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piirin puheenjohtaja haluaisi antaa joskus itsekin miettimiään asioita pohdittavaksi. - Jos tuntuu siltä, että haluaa osallistua ja kantaa kortensa kekoon, pitää kutsujen odottaminen lopettaa ja aktivoitua itse. Vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta on yhtä kuin aktiivinen maanpuolustustoiminta ja vice versa. Ota yhteys paikalliseen tai lähimpään reserviläisyhdistykseen, niin siitä aktiivisen reserviläisen polku lähtee liikkeelle. - Paikalliset reserviläisyhdistykset toimivat erinomaisina tietolähteinä sekä toimintaan ohjaavina yksikköinä, vakuuttaa käytännön harjoituksissa viihtyvä reservin ylikersantti. - Harjoituksiin ja ammuntoihin on mukava lähteä hyvällä porukalla!

Teksti: Jouko Liikanen

KESKI-POHJANMAAN RESERVIUPSEERIPIIRIN YHDISTYKSET

Keski-Pohjanmaan Reserviupseeripiiri ry
Kari Autio
lakimies@kariautio.fi
Haapajärven Reserviupseerikerho ry
Timo Karvonen
timo.karvonen@haapajarvi.fi
Kalajoen Reserviupseerikerho ry
Sami Salmu
sami.o.salmu@gmail.com
Kalajokilaakson reserviupseerikerho ry
Harri Haanpää
harri.haanpaa@autoliikehaanpaa.fi
Kannuksen Reserviupseerit ry
Seppo Ojala
seppo-ojala@suomi24.fi
Kokkolan Reserviupseerit ry
Jari Myllymäki
jari.myllymaki@pohjola.fi
Pasi Paasila
pasi.paasila@kokkola.fi
Kälviän Reserviupseerit ry
Olavi Ruokoja
olavi.ruokoja@anvianet.fi
Nivalan Reserviupseerikerho ry
Markku J. Niskala
markku.niskala@op.fi
Perhonjokilaakson res.ups.kerho ry
Erkki Laide
erkki.laide@gmail.com
Pyhäjärven Reserviupseerikerho ry
Seppo Ruotoistenmäki
rmaki@hotmail.com
Reisjärven Reserviupseerikerho ry
Tomi Niskakoski
tomi.niskakoski@knk-networks.fi
Jarkko Saaranen (sihteeri)
jarkko.saaranen@reisjarvi.fi
Sievin Reserviupseerikerho ry
Seppo Sarjanoja
seppo.sarjanoja@omanetti.fi
Toholammin Reserviupseerikerho ry
Reijo Oja
reijo.oja@kotinet.com

KESKI-POHJANMAAN RESERVILÄISPIIRIN YHDISTYKSET

Keski-Pohjanmaan Reserviläispiiri ry
Rauno Hauta-aho
rauno.hauta-aho@sok.fi
Evijärven Aliupseerit ry
Erkki Latukka
erkki.latukka@hotmail.com
Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset ry
Jukka Remes
jux81@hotmail.com
Kalajoen Reserviläiset Ry
Jari Kerola
jari.kerola@gmail.com
Kannuksen Reserviläiset
Jaakko Kolppanen
kolppanenjaakko@gmail.com
Kokkolan Reserviläiset ry
Christer Eriksson
christereriksson100@gmail.com
Kälviän Reserviläiset
Antti Vieri
anttivieri@hotmail.com
Nivalan Aliupseerit ry
Tuomas Suvanto
nivalan.reservilaiset@kotinet.com
Perhon Reserviläiset ry
Toivo Itäniemi
toivoita@gmail.com
Pietarsaaren Seudun Reserviläiset ry
Stefan Järndahl
stefan.jarndahl@jakobstad.fi
Pyhäjärven Reserviläiset ry
Saku Rönkä
saku.ronka@gmail.com
Sievin Reserviläiset ry
Marko Koskela
koskelamarko@hotmail.com
Toholammin Aliupseerit ry
Jouko Isosaari
Ylivieskan Reserviläiset ry
Sami Pokki
sami.pokki@gmail.com
Keski-Pohjanmaan Meripuolustajat ry
Jari Kivioja
jari.kivioja@gmail.com
Autojoukkojen Keski-Pohjanmaan Kilta ry
Eero Muhonen
eero.muhonen3@gmail.com

Kansakunnan kiirastuli

Marraskuun 27. päivänä 1917 saapui Helsingin työväentalolle Stalin, joka paatoksellisesti vaati sosiaalidemokraatteja aloittamaan vallankumouksen Suomessa Venäjän jalanjäljissä. Kiihkomielinen puolueen vähemmistö sai lopulta sosiaalidemokraatit julistamaan aseellisen vallankumouksen alkaneeksi. Vaasaan siirtynyt Suomen senaatti määräsi kenraali Mannerheimin suojelukunnista koostuneen valkoisen armeijan ylipäälliköksi. Kansakunnan kiirastuli oli alkanut.

Suomessa oli tuolloin useiden kymmenien tuhansien vahvuiset venäläiset asevoimat, joiden aseistariisuminen alkoi kenraali Mannerheimin käskyllä tammisunnuntaina 28.1.1918. Sodasta tuli Suomen vapaussota, koska tuon sodan seurauksena Suomi vasta saavutti itsenäisyytensä miehitysjoukkojen poistuttua maasta.

Venäjä hyökkäsi 1939 Suomeen ylivoimaisilla sotavoimilla. Suomen Talvisota oli alkanut. Katkerat taistelut hyökkäävää vihollista vastaan nostivat yhteenkuuluvaisuutta ja sankarimieltä, sekä päättäväisyyttä puolustaa nuorta kansakuntaa suurin uhrauksin. Jatkosodassa Suomi pyrki palauttamaan menetettyjä alueitaan Saksan asevoimien tuella. Torjuntataistelut 1944 ratkaisivat itsenäisyyden säilymisen äärimmäisissä olosuhteissa. Toisen maailmansodan jälkiselvittelyissä kansakunta joutui sopeutumaan Neuvostoliiton ylivaltaan lähes kaikilla elämän osa-alueilla. Suomi loi puolueettomuuspolitiikallaan status quo -tilanteen Neuvostoliiton ja lännen välille. Neuvostoliitto puuttui vuosikymmenten aikana säännöllisesti myös Suomen sisäpolitiikkaan, ”puolueettomasta” ulkopolitiikasta puhumattakaan. Sotien jälkeisen ajan rauhanomainen elämä ja kansallinen turvallisuus perustui siis Neuvostoliiton määrittämillä tavoilla ja ehdoilla.

Kansallinen ja valtiollinen itsenäisyys joutui koetukselle Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisessä maailmassa, vaikka Venäjä aluksi pyrki Jeltsinin aikakaudella avoimeen yhteistyöhön muun Euroopan kanssa. Eurooppa joutui kuitenkin, Suomi mukaan lukien, pettymään Putinin omaksumaan aggressiiviseen, lännelle vihamieliseen suhtautumiseen. Tämä aggressio purkautui todeksi Venäjän aloitettua hyökkäyssodan naapuriaan Ukrainaa vastaan 24.2.2022. Eurooppa ja Suomi heräsivät unestaan viimeistään 2014 Venäjän miehitettyä Krimin ja aloitettua peitetyt sotatoimet Donetskissa ja Luhanskissa. Venäjän avoin, röyhkeä ja brutaali hyökkäyssota kansainvälisten lakien vastaisesti itsenäistä valtiota vastaan havahdutti koko kansainvälisen yhteisön. Suomen koko historiansa aikainen turvallisuusuhka realisoitui nyt konkreettisella tavalla.

”Venäjä ei ole Suomelle sotilaallinen uhka”, oli vailla perustetta oleva tyypillinen väite, jota valtaosa suomalaisista puolueista, poliitikoista ja jopa tutkijoista julisti tavan takaa. Kylmä todellisuus oli kuitenkin ollut havaittavissa siitä saakka, kun Venäjän hallinto aloitti aggressiiviset toimet naapureitaan vastaan.

Kansakunnan kiirastuli alkoi 24.2.2022. Suomi joutui nyt kohtaamaan avoimin silmin sen tosiasian, että Venäjän imperialismi on todellista, ei kuvitteellista. Suomen sotilaallisen kyvykkyyden julistamisesta tuli jälkisuomettuneisuuden mielenkiintoinen häive. Viime sotiemme jälkeen joissakin puolueissa nähtiin Suomen sotilaallinen puolustuskyky turhana, koska sodat oli sodittu eikä Suomea uhannut sotilaallisesti kukaan. Alkuvuonna 2022 valtiojohto reagoi nopeasti nyt todelliseen turvallisuusuhkaan mullistaen käsityksemme kansallisen turvallisuutemme haavoittuvuudesta. Nato-jäsenyyden hakeminen ankkuroi historiallisella tavalla sen tosiasian, että enää emme ole yksin suojautumassa Venäjän imperialismia vastaan. Kansakunnan kiirastulen uusi vaihe oli alkanut.

Jussi Rytkönen

Kuva: Jouko Liikanen

Sodan erilaiset evakuoinnit ja evakot

Talvisota loppui yllättäen ja päättyi 13.3.1940 järkyttävään rauhaan, jonka raskaat ehdot yllättivät erityisesti kotirintaman, koska ihmisillä oli sotasensuurin luoma positiivinen kuva sodan kulusta. Ei uskottu aluksi, että tuleva uusi raja olisi jopa 100 km rintamalinjan takana. Maaliskuussa kaatui jopa 800 suomalaista sotilasta päivässä ja haavoittui tuhansia. Sodan johto tiesi vaikean tilanteen. Samoin yllätyksenä tuli myös Sallan, Kuusamon osien ja Hankoniemen luovutus.

Evakuointien mittasuhteet alkoivat selvitä

Rauhan tultua jo evakuoitujen 350 000 ihmisen lisäksi piti siirtää vielä pois yli 100 000 ihmistä luovutettavalta alueelta, kuten Hankoniemestä, Sortavalasta, Lahdenpohjasta, Elisenvaarasta, Laatokan Karjalasta ja alueilta Lappeenrannan ja Imatran kohdalta. Samoin piti siirtää kymmeniä tuhansia eläimiä, miljoonia kiloja viljaa, suuria varastoja ja yksityisten omaisuutta. Neuvostoliitolle piti lisäksi luovuttaa varaosineen 75 veturia, jotka olivat olleet sijoitettuna Sortavalan ja Elisenvaaran varikoille sekä 2000 tavara- ja henkilövaunua. Ei riittänyt, että sotatoimialueelle oli jäänyt 6 veturia ja 1 000 vaunua. Myös Hangosta piti luovuttaa 3 veturia ja 60 vaunua. Samoin piti palauttaa kaikki kyseisten alueiden rautateiden kalusto, jos niitä oli viety pois; kuten työkalut, lämmityskattilat ym., jopa asemien kirjoituskoneet ja kaapit. Myös muualta vaivalla siirrettyä omaisuutta piti palauttaa takaisin alueelle, kuten tehtaiden ja voimalaitosten koneistoja. Neuvostoliitolle oli ollut yllätys, että rauhassa heille jäi käytännössä tyhjä alue ilman asukkaita, rautatiekalustoa, toimivia tehtaita tai voimalaitoksia. Suomalaiset kokivat Neuvostoliiton ylimitoitetut vaatimukset naamioiduiksi sotakorvauksiksi. Samalla tavoin Neuvostoliitto vei myös Romanialta Bessarabian ja Pohjois-Bukovinan kesällä 1940, ja se joutui myös luovuttamaan mm. 280 veturia.

Karjalan Kannaksen Valkjärven kunnan asukkaat oli evakuoitu pääasiassa Ypäjälle, Jokioisiin, Humppilaan ja Forssaan, mutta rauhan tultua uuden sijoitussuunnitelman mukaan lopulliseksi asuinalueiksi tulikin Keuruun, Vilppulan ym. kunnat. Ihmiset olivat väsyneet asumaan koulujen tiloissa tai kylmissä muonamiesten asumuksissa. Isäni ”karkasi” toisen veljensä kanssa parempaan evakkopaikkaan setänsä luokse Pieksämäelle, jossa he olivat olleet talvisodan ensimmäisessä evakossa. Osa ihmisistä lähti etsimään töitä mm. Tampereen seudulta, joka tärkeänä sotateollisuusalueena tarjosi paljon töitä esim. metalliteollisuudessa. Isäni joutui sisarusten kanssa miettimään uutta elämää epävarmassa tilanteessa. Valtio osoitti työmaat nuorille, jotka eivät olleet vielä asevelvollisia. Petsamon tien kunnostamisessa tarvittiin myös isäni työpanosta.

Takaisin kotiseuduille

Jatkosodan syttyi 25.6.1941. Valkjärvelle ensimmäiset suomalaiset sotilaat pääsivät 31.8. Heidän jälkeensä saatiin ensimmäiset havainnot alueen tilanteesta. Osassa kylissä olivat kaikki talot tuhoutuneet talvi- ja jatkosodan alun aikana, osassa tilanne oli melko hyvä, vaikka neuvostoliittolaiset noudattivat poltetun maan taktiikkaa, eli moni talo paloi nyt elokuussa.

Osuuskauppa oli säästynyt sodilta.

Kerättiin työryhmiä miehistä ja lotista valmistelemaan paluun mahdollisuutta. Yritettiin korjata venäläisten kylvämiä peltoja. Peltoja ei oltu lannoitettu ja kaikkien viljojen sadot olivat huonot. Perunasadosta yritettiin erottaa siemenperunat seuraavaksi kevääksi. Ongelmana olivat myös miinat. Talvella saapui ruotsalaisten lahjalähetyksiä, kuten maatalouskoneita. Keväällä 1942 alkoi saapua varsinaista väestöä, joilla oli palaamisluvat.

Valkjärven aseman henkilökunnan talo säilyi sodassa.

Tavaraa sai tuoda miten paljon tahansa, mutta pois ei saanut viedä. Kirkko oli säilynyt, ja sen sankarihautaan siirrettiin muualle haudatut vainajat, kuten Nuijamaalla kaatunut setäni.

Vakinaisen siviiliväestön lisäksi alueelle kertyi paljon puolustusvoiman joukkomuodostelmia, jotka rakensivat parakkinsa itse tai alueella oleva 10 D:n esikunta rakennutti ne. Valitettavasti JP 2:n kasarmit oli poltettu suunnitelman mukaisesti talvisodan alussa. Valkjärvestä muodostui Kannaksen iso sotilaskeskus ja huoltotukikohta. Myös lomalle lähtevät ja saapuvat sadat sotilaat täyttivät joka päivä kunnan keskustan asema-alueen ympärillä. Kunnan toiminta alkoi uudestaan, mutta kouluolojen järjestely tuotti suurta hankaluutta, koska 15 kansakoulusta 13 oli tuhoutunut jo talvisodassa. Mutta 1942 syksyllä oli kaikille oppivelvolliselle jonkinlaiset koulutilat.

Koska isäni asui Tampereella, alokasaika alkoi Orivedellä hämäläisten mukana tammikuussa 1942. Sitä kautta hän siirtyi rintamalle Kannakselle 16.9.42. Entinen kotipaikka oli seitsemänkymmenen kilometrin päässä Valkjärvellä, kun rintamalinja kulki mm. Valkeasaaressa Inkerinmaalla Neuvostoliiton alueella 30 km Leningradista. Vaikka oli rauhallista, niin siitä huolimatta komppaniasta kaatui tai haavoittui miehiä jatkuvasti rintamalinjalla tai ”levossa” Kellomäessä Suomenlahden rannikkokaistalla; joko Kronstadtin raskaiden tykkien tulituksessa, vihollisen vanginsieppausyrityksissä tai tarkka-ampujien ampumana.

Haavoittuminen muutti elämän kulkua

Isäni haavoittui 19-vuotiaana 24.2.1943 Valkeasaaressa kranaatinsirpaleista.

Lähetti Halonen

Hän kertoi, että vihollinen ampui 50 mm:n pienoisheittimellä, jonka ampumaetäisyys on 100–800 m. Suomalaiset rintamasotilaat kutsuivat kyseistä heitintä ”nakuksi” lähtölaukauksen äänen vuoksi. Ehkä edesmennyt isäni tiesi totuuden tai hän ei saanut kertoa totuutta, mutta luettuani myöhemmin komppanian 7./JR 48 sotapäiväkirjaa siellä mainittiin, että III joukkueen IV ryhmän korsun taakse
tuli yksi 82 mm:n (venäläinen) ammus ja kaksi sotamiestä (Halonen ja Lindholm) haavoittui vakavasti. Pataljoonan II/JR 48 sotapäiväkirjassa mainitaan, että oma 81 mm:n kranaatinheitin ampui tarkistusammuntaa ja yhdestä kranaatista tuli pyrstörikko. Kranaatti putosi omiin linjoihin, jossa kaksi miestä haavoittui lievästi. He eivät kuitenkaan haavoittuneet aivan lievästi sirpaleista, vaan arvet ja sirpaleet vaivasivat lopun elämän.

Sotasairaalareissu 30. SotaS:ssa Jyväskylässä kesti kuusi kuukautta. Sen jälkeen piti palata takaisin rintamalle samaan joukko-osastoon. Sairaala-ajasta oli kuitenkin se hyöty, että lotat olivat kysyneet, kuka haluaa opiskella. Isäni alkoi opiskella sorvarikurssin teoriaopintoja, koska kurssi oli ilmainen, mutta muualla se maksaisi. Sairaalasta sijaitsi 2 km:n päässä valtion tykkitehdas, jossa tarvittaisiin paljon koulutettuja ammattimiehiä. Samoin Jyväskylä tuntui rauhalliselta paikalta kaukana rajoilta ja rintamalta. JR 48:n tilalle Valkeasaareen tuli 22.5.44 JR 58 ja JR 1, jotka joutuivat kokemaan 9.-10.6.44 hirveät tykistökeskitykset ja menetykset. Isääni pari vuotta nuorempi veli joutui kokemaan ne siellä. Isäni yksikkö joutui kuitenkin vielä Kuuterselän ja Tali-Ihantalan pahoihin taisteluihin, joissa kaatui yli 300 ja haavoittui 900 rykmentin sotilasta. Rykmentti oli menettänyt 1 130 sotilasta jo elokuussa 1941. Tilalle tulivat nuoremmat, kuten isäni ikäluokat. Isäni ihmetteli myöhemmin, että hän haavoittui vain 1943 eikä enää 1944.

Asemasodan rintamaa Valkeasaaressa.

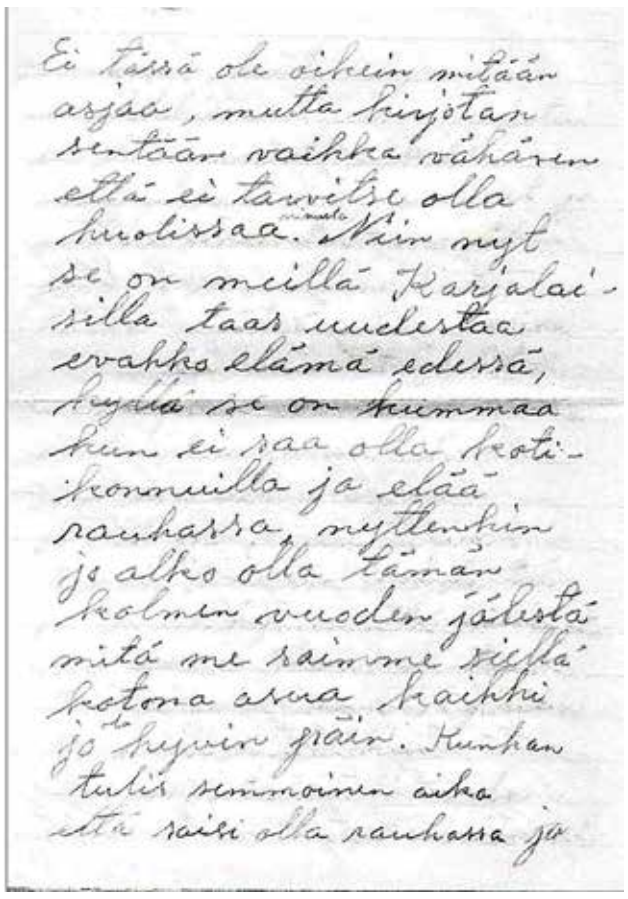

Ei tässä ole oikein mitään asiaa, mutta kirjoitan sentään vähän vähäisen että ei tarvitse olla huolissaa. Niin nyt se on meillä Karjalaisilla taas uudestaa evakko elämä edessä, kyllä se on kiemmaa kun ei saa olla kotikonnuilla ja elää rauhassa, nyttenkin jo alko olla tämän kolmen vuoden jälestä mitä me saimme siellä kotona asua kaikki jo hyvin päin. Kunhan tulis semmoinen aika että saisi olla rauhassa ja

Sivu kirjeestä isältäni siskolleen.

Jälleen evakkoon

Valkjärvelle tuli evakuointimääräys 10.6., että pitäjä evakuoidaan kokonaisuudessaan, eli kaikki ihmiset, karja ja materiaali. Sotapäiväkirja 10.6.-15.7.44 evakuoinnista kertoo, että tilanne oli nyt parempi. Oli parempi organisaatio, lämmin ja valoisa kesä sekä vähemmän evakuoitavia eli vain puolet talvisodan määrästä, koska kaikki eivät palanneet enää talvisodan evakkomatkoilta takaisin kotiin. Ensimmäisessä junassa 12.6. klo 5.00. lähti 1 585 ihmistä Lahteen, Mikkeliin ja Jyväskylään. Sen jälkeen lähti vielä kuusi junaa, joissa oli sekä ihmisiä, tavaraa että karjaa. Nyt evakuoitiin 1 500 lehmän lisäksi myös uuhia, emakkoja ja karjuja, joita ei nyt teurastettu tai ammuttu kuten talvisodan evakuoinneissa. Viimeinen juna lähti 17.6.1944. Junien lisäksi oli nyt myös käytössä kymmeniä kuorma-autoja, joiden kuljettamat tavarat ja ihmiset lastattiin Imatralla Vuoksenniskalla proomuihin Ristiinaan ja Mikkeliin vietäväksi.

Kuormausten ongelmaksi asemalla oli muodostunut vihollisen jatkuvat hyökkäykset maataistelukoneilla ”ankarasti ahdistellen, pommittaen, ampuen pikatykeillä ja konekivääreillä”, vaikka ilmatorjunta yritti parhaansa mukaan häiritä niitä. Pääkohteena olivat huoltokeskuksen alueet ja rakennukset. Valkjärvellä oli myös KEK (kaatuneiden evakuointikeskus), jonne jäi kymmeniä vainajia, koska vaunuja tarvittiin elävien kuljetukseen. Vangiksi jääneet suomalaiset sotilaat joutuivat hautaamaan heitä lähellä olevaan kirkonmäkeen, josta heitä on siirretty myöhemmin 1990-luvulta alkaen kotiseurakuntien sankarihautoihin.

Eläinten evakuoinnissa oli omat ongelmansa

Myös kaksi 400 lehmän laumaa siirrettiin Vuoksen yli Vuosalmen ja Oravaniemen lossien kautta Imatralle. Karja kulki 20–30 eläimen laumoissa pienin välimatkoin. Karjan ajajia oli yksi kymmentä lehmää kohti. Samoin mukana oli yksi hevonen ajoneuvoineen, jossa oli lypsyvälineet ja muonatarpeet. Ensimmäinen karjalauma marssi Imatralta Lappeenrantaan ja sieltä Vääksyn kanavalle, josta eläimet hoitajineen kuljetettiin proomuilla Padasjoelle, Kuhmoisiin, Jämsään ja Jämsänkoskelle. Toinen karjalauma kuljetettiin Vuoksenniskalta Puumalan ja Juvan kautta Kantalan asemalle 50 km Mikkelin pohjoispuolelle, josta se siirrettiin junilla Jyväskylään ja sieltä marssimalla sijoituskuntiin Jämsään, Jämsänkoskelle, Kuhmoisiin ja Padasjoelle. Muonavarastot kuljetettiin autolla aina 20 km päähän toisistaan pitkin tien vartta, ja ne oli merkitty pahvilapuilla kulkureitin varrelle. Näin muonitettiin karjanhoitajat, jotka olivat pääasiassa naisia sekä nuoria poikia ja tyttöjä. Viimeiset karjat saatiin sijoituskuntiin 15.7. 1944. Harmiteltiin, että ei siirretty kaikkea karjaa edellä mainitulla tavalla, jolloin rautateillä olisi ollut enemmän vapaita vaunuja kuljettaa tavaroita, jotka jäivät nyt asemalaitureille.

Valkjärvellä vanhemmalla siskolla oli huolettavanaan enää 6-vuotias poikansa. Mies oli rintamalla, vanhin talvisodan käynyt veli oli asemamiehenä huolehtimassa evakuointijunista, ja nuorempi sisko huolehti lottana evakuoinnin onnistumisesta. Hän joutuikin pikkuveljensä kanssa toisen karjalauman tukihenkilönä proomulla Vääksystä Kuhmoisiin. Säilyneet sisarten kirjoittamat kirjeet kertovat myös, mikä huoli heillä oli toisistaan ja sukulaisistaan, kun jokainen joutui eri pitäjiin ja rintamilla olevista ei kuulunut mitään ennen heinäkuun loppua. Talot ja lähes kaikki tavarat piti taas jättää jo kolmannen kerran. Loppujen lopuksi jatkosodan lopun evakuoinnin seurauksiin oltiin jo totuttu, kun oli kokemusta talvisodan evakkomatkasta.

Opin sukulaisista, että asiasta pitäisi katsoa aina myös positiiviset puolet. Serkkuni löysi tulevan vaimonsa Jämsästä. Ilman evakkomatkaa sitäkään ei olisi tapahtunut. Samoin isäni löysi Valmetin Rautpohjan tehtaalta tulevan puolison, joka oli myös kokenut evakkomatkat. Isäni pataljoona II/JR 48 kotiutettiin Vesangassa Jyväskylän lähellä. Kaupunki oli jo tuttu sotasairaala-ajalta. Valtion tykkitehdas, kivääritehdas ja sytytintehdas kokivat suurimman mullistuksen 19.9.44 välirauhansopimuksen astuessa. Piti siirtyä yhtäkkiä siviilituotantoon. ”Tuotanto lopetettava heti, ketään ei saa erottaa”. Ilmoitettiin vain, että ”kenraalit ovat työnsä tehneet, nyt saavat insinöörit aloittaa”. Ensimmäiset sotakorvaustilaukset saatiin huhtikuussa 1945 ja viimeiset toimitettiin 1952. Ne vaativat 70–80 % tehtaiden kapasiteetista. Tykit ”taipuivat” kaikenlaisiksi metalliteollisuuden tuotteiksi Neuvostoliittoon ja myöhemmin paperikoneiksi, laivojen moottoreiksi, traktoreiksi ym. Tehtaan ammattioppilaitos koulutti nuoria miehiä mm. sorvareiksi, kuten isäni, joka sai idean läheisessä sotasairaalassa kaksi vuotta aikaisemmin. Eli sota vaikutti ammatinvalintaan ja uuteen kotipaikkaan. Kun sotakorvaukset loppuivat, haki isäni veturimieskoulutukseen. Siellä yhtenä etuna pidettiin metallipuolen koulutusta. Loppujen lopuksi isäni työura päättyi veturinkuljettajana.

Eri asukkaat – eri tavat

Valkjärvellä oli sodan aikana ja sen jälkeen myös toisenlaiset ”evakot”. Talvisodan jälkeen muualta Neuvostoliitosta Karjalaan muutti tai siirrettiin 188 000 uutta asukasta. Suunnitelmat olivat suuret, mutta käytäntö ei onnistunut. Erityisesti maatalouden kunnostaminen epäonnistui, koska muuttamaan pakotetutuilla kolhoosilaisilla ei ollut innostusta viljellä vierasta maata. Erillään olevia taloja purettiin ja niitä siirrettiin neuvostoliittolaistyylisiin agro-kyliin kolhoosikeskuksiin. Monet suomalaiset evakot hämmästyivät v. 1942, kun kotitalo olikin siirretty kilometrien päähän alkuperäisestä paikasta. Kaupunkien infrastruktuurin kunnostaminen onnistui paremmin, koska muuttajia palkittiin eri palkkioin. Samoin Sortavalassa ja monilla alueilla olivat rakennukset hyvässä kunnossa.

Kyseisen siirtoväen kohtalo oli kuitenkin karu v. 1941, kun he joutuivat vetäytymään Leningradin suuntaan, joissa suuri osa menehtyi Leningradin piirityksessä.

Suomalaisten rakentama talo on kestänyt 100 vuotta.

Uudet asukkaat, jotka edustivat eri kansallisuuksia, tulivat taas v. 1944 jälkeen ympäri Neuvostoliittoa, osa vapaaehtoisesti, osa pakotettuna rakentamaan uutta voittomaata. Alueen nimet muutettiin viranomaispäätöksellä venäläisiksi v. 1948. Vain nykyään Karjalan tasavaltaan kuuluvat säilyttivät suomalaiset nimet. Esim. Suojärvi on edelleen Suojajärvi. Valkjärvestäkin tuli Mitsurinskoje eli Mitsurinjärvi venäläisen kasvitieteilijän Mitsurin mukaan. Osa uusista asukkaista oli kotoisin Venäjän alueilta, jossa sota oli tuhonnut asumukset, osa Ukrainasta ja Valko-Venäjältä saksalaisten miehittämältä alueelta. Osa oli ollut yhteistoiminnassa saksalaisten kanssa, mutta uudella vieraalla alueella ei kysytty menneitä asioita, vaan tarvittiin työntekijöitä. Tämän väestön edustajia tapasivat vielä 1990–2000-luvulla suomalaiset evakot päästessään uudestaan käymään entisille kotiseuduille. Käydessäni kotiseuturetkillä huomasin, että molemmilla osapuolilla on samanlainen näkemys sodan mielettömyydestä.

He olivat syyttömiä sotaan ja sen seurauksiin. Kaikki olivat joutuneet kärsimään aivan tarpeeksi. Kertoi paljon, kun sanoivat toisilleen, että ”hyvä, että Hitler kaputt ja Stalin kaputt”. Ei enää koskaan sotaa, koska he olivat kokeneet sodan.

Nyt vanhat asukkaat eivät aivan aina ymmärrä uusrikkaita pietarilaisia, joiden kalliita taloja ja datsoja, osa ilman asianmukaisia rakennuslupia, on alkanut ilmaantua alueelle. Eräskin vanha nainen sanoi, että noilla on paljon rahaa, mutta asuvat kuin tyrmässä korkeiden aitojen takana. Meillä on pienet eläkkeet, mutta meillä on vapaus mennä sieneen ja marjaan eikä mökkien ympärillä ole korkeita aitoja.

Valitettavasti tämän päivän tilanne taitaa muuttaa taas maailmaa eli vallassa on sukupolvi, joka on syntynyt vasta toisen maailmansodan jälkeen eikä ole sotaa kokenut. Valkjärvelläkään ei pääse enää käymään, kun raja on mennyt kiinni. Valkjärvellä näkyy kuitenkin Suomen televisio. Tällöin paikalliset näkevät myös toisenlaisia uutisia. Toivon, että evakot ja heidän jälkeläisensä pääsevät vielä tulevaisuudessakin käymään Valkjärvellä, kuten viimeisen kolmenkymmenenkahden vuoden aikana. Toivon, että tämä kirjoitus rohkaisee lukijoita tutkimaan enemmän historiaa ja omaa sukuaan.

Osmo Halonen
Kuvat Osmo Halosen kotiarkistosta

Jumalanpalvelus kirkon paikalla.

Venäläisen sukellusveneupseerin tekemä muistomerkki suomalaisille sankarivainajille.

Leningradin tieltä ei saanut poiketa ennen vuotta 1990.

Suojeluskuntajärjestön perinnetyö 40 vuotta osana vapaaehtoista maanpuolustusta

Vuosi 2022 tulee jäämään historiaan järkytyksen ja murheen täyttämänä uuden ajanjakson alkuna. Venäjän ja sen itsevaltaisen johtajan Vladimir Putinin sopimukset, säädökset ja jopa sota- ja ihmisoikeuslait rikkova epäinhimillinen hyökkäys Ukrainaan on hetkessä synnyttänyt toisen maailmansodan jälkeisen kylmän sodan kaltaisen kahtiajaon erityisesti Euroopassa, mutta maapallolla laajemminkin. Historia toistaa itseään siinä, että eurooppalaisessa konfliktissa Venäjä on ollut aina yhtenä osapuolena: Suuri Pohjan sota Suomea koskevine Isoine vihoineen 1700-luvun alussa, Suomen sota ja Krimin sota 1800-luvulla, Venäjän bolsevikkivallankumous seurausvaikutuksineen ensimmäisessä maailmansodassa, Venäjän ja Saksan etupiirijakosopimus toisen maailmansodan edellä. Tällä kertaa Venäjä näyttää jäävän eräitä vasallivaltioitaan lukuun ottamatta yksin, Kiinan lopullinen suhtautuminen sotaan on tosin vielä näkemättä. Erityisesti ns. läntinen maailma on poikkeuksellisessa yhtenäisyydessään hyvin sodanvastainen välttämättömiä puolustustoimenpiteitä lukuun ottamatta.

Suomen valtionjohto ja Puolustusvoimat ovat vakuuttaneet kansalaisille, että Suomea kohtaan ei tällä hetkellä ole välitöntä sotilaallista uhkaa. Suomen Puolustusvoimat ovat vahvat, ajantasaiset ja hyvässä kunnossa. Kansainvälistä yhteistyötä vahvistetaan ja uusia kumppanuussuhteita luodaan. Oman puolustusjärjestelmän vahvistusta ja muuta kehitystyötä on silti syytä tehdä, tapahtuipa se jatkossa missä laajemmassa kontekstissa hyvänsä. Puolustuksemme tukevana peruspilarina on, että kansalaisten maanpuolustustahto sijoittuu kansainvälisessä vertailussa erittäin korkealle.

Veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen lippulinna maanpuolustustyölle omistetussa Tammisunnuntain seppeleenlaskutilaisuudessa Vaasan Kasarmintorin Perinnemuurilla
Kuva: Monica Latvala

Vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä laaja kirjo

Venäjän arvaamaton ja ennakoimaton käyttäytyminen Ukrainaan ja erityisesti sen siviiliväestöön kohdistuvissa raaoissa sotatoimissa näkyy myös Suomessa mm. kasvaneena kiinnostuksena vapaaehtoista maanpuolustustyötä kohtaan ja lisääntyneenä osallistumisvalmiutena siihen. Mahdollisuudet osallistua ovatkin monipuoliset ja sopivia toimintamuotoja löytyy kaikille, yhtä hyvin naisille kuin miehille. Tehtäväkenttää löytyy vahvasti sotilaalliseen maanpuolustukseen painottuvasta toiminnasta aina yleistä maanpuolustushenkeä kohottavaan ja edistävään maanpuolustukselliseen perinnetyöhön saakka.

Vapaaehtoisuuteen perustuvaa sotilaallista maanpuolustusta edustavat erityisesti **maakuntajoukot**. Maakuntajoukot ovat Puolustusvoimien kokoonpanoon kuuluvia alueellisia joukkoja. Ne muodostetaan reserviin kuuluvista vapaaehtoisista asevelvollisista sekä muista vapaaehtoisista, jotka täyttävät Puolustusvoimien kriteerit ja ovat sitoutuneet toimimaan kriisiaikana maakuntajoukoissa. Maakuntajoukkojen koulutuksesta vastaa Puolustusvoimat sekä Puolustusvoimien valvonnassa Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK. Maakuntajoukkojen tehtävänä on toimia Puolustusvoimien sodanajan paikallispuolustusjoukkoina. MPK on valtakunnallinen koulutusorganisaatio, jolla on myös muuta alan koulutustoimintaa. Se kouluttaa kansalaisia yleisesti selviytymään paremmin arjen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tätä kirjoitettaessa (maaliskuun alku) Vaasassa on kaupunkiolosuhteissa käynnissä Porin Prikaatin organisoima mittava viikon kestävä paikallispuolustusharjoitus, missä pohjalaisiin maakuntajoukkoihin kuuluvia reserviläisiä on yhtenä osapuolena mukana. MPK:lle rinnakkaisena koulutusyhteisönä voi pitää **Naisten Valmiusliittoa**. Naisten Valmiusliitto on valtakunnallinen yhteistyöjärjestö, joka yhdistää 10 naisten vapaaehtoista maanpuolustus- ja turvallisuustyötä tekevää jäsenjärjestöä. Liitto kehittää naisten turvallisuuteen ja varautumiseen liittyviä valmiuksia koulutuksen kautta lisäten näin naisten mahdollisuuksia toimia poikkeusoloissa yhteiskunnan hyväksi. Liiton toiminta ei ole sotilaallista.

Reserviläisjärjestöjen toimintaan kuuluu sotilastaitoa ylläpitäviä tilaisuuksia esimerkiksi ammunnassa. Urheilu- ja kunnon ylläpitämistapahtumat, sosiaalinen toiminta ja monilla yhteisöllä myös maanpuolustuksellinen perinnetyö ovat ohjelmassa mukana. Osallistuminen reserviläistoimintaan koetaan usein reservin kertausharjoitusten täydennykseksi.

Maanpuolustuskiltojen toiminta muistuttaa usein reserviläistoimintaa, kohdistettuna vain killan Puolustusvoimalähtöiseen taustaan, tavallisimmin joukko-osastoon tai aselajiin. Tästä johtuen killan taustayhteisöön liittyvä perinnetyö on killoissa usein vahvasti esillä. Joidenkin kiltojen kohdalla, mm. lakkautettujen joukko-osastojen tapauksessa, kilta on puhtaasti perinnetyötä tekevä yhteisö. Reserviläisjärjestöillä ja killoilla on runsaasti yhteistä jäsenkuntaa.

Sotaveteraani- ja sotainvalidijärjestöt eivät ole varsinaisia vapaaehtoisen maanpuolustuksen yhteisöjä, mutta veteraanien sodan ja jällenrakennuksen ajan aikaisilla panoksilla on maanpuolustukseen ja maanpuolustustahtoon niin suuri vaikutus, että nämä järjestöt ovat yleensä mukana, kun vapaaehtoisen maanpuolustustyön tapahtumia tarkastellaan. Järjestöillä on myös paljon yhteistyötä keskenään. Veteraanijärjestöt aloittivat toimintansa lähinnä sosiaalisen toiminnan alueella, myöhemmin niistä tuli myös veteraanien edunvalvontajärjestöjä ja nyt viimeiseen iltahuutoon kutsuttavien veteraanien määrän vähitellen loppuessa järjestöt ovat siirtymässä vaalimaan veteraanien arvokasta perintöä.

Vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä toimii lisäksi useita merkittäviä **perinneyhteisöjä**. Tärkeimmät näistä ovat Vapaussodan Perinneliitto, JP 27:n Perinneyhdistys sekä suojeluskuntien, lottien, sotilaspoikien ja pikkulottien perinneyhteisöt. Kahden ensiksi mainitun taustayhteisöt lakkasivat olemasta, kun niiden aktiivitoimijat olivat siirtyneet ajasta ikuisuuteen. Muut, Suojeluskuntajärjestöön kuuluviksi luetut yhteisöt taas lakkautettiin sodan jälkeen 1944 Moskovan välirauhan ehtojen perusteella. Tässä mainitut järjestöt ovat puhtaasti perinnetyötä tekeviä yhteisöjä. Veteraanijärjestöt ovat varsin lyhyellä aikajänteellä tulossa samaan vaiheeseen. Olemassa olevien ja muotoaan muuttavien veteraanijärjestöjen rinnalle ja tueksi on perinnetyötä koordinoimaan tullut Tammenlehvän Perinneliitto.

Tulevaisuus ei ole menneisyyden trendinomaista jatketta. Monet arvostamamme valtiomiehet ja sotilasjohtajat – presidentti J.K. Paasikivi ja kenraali Adolf Ehrnrooth esimerkkeinä – ovat kuitenkin painottaneet historian tuntemuksen ja sen opetusten vaarinoton merkitystä. Aleksis Kiven Seitsemässä veljeksessä aina harkitsevainen Aapo jo puki tämän näkökannan muotoon ”Tietää mitä on tapahtunut, sehän on, eräältä kannalta katsoen, viisaus suuri. Jos visusti harkitset, mikä kylvö menneistä päivistä saattoi hyödyllisiä, mikä vahingollisia hedelmiä, ja sen mukaan asetat elämäsi, työs ja toimes, niin oletpa viisas mies.” Perinnetyö tuo tietoisuuteemme menneisyyden ratkaisuja ja niiden seuraamuksia. Niiden punnitseminen nykyisiä olosuhteita ja tiedossa olevia tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä vasten antaa tarpeellisia lisäeväitä tulevaisuutta koskeville ratkaisuille.

Suojeluskuntajärjestön perinnetyö järjestäytynyttä 40 vuotta

Tarkastelen tässä vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyvää perinnetyötä vain edellä varsinaisiksi perinnejärjestöiksi luokittelemieni järjestöjen osalta. Ja niistäkin vain suojeluskuntatoiminnan (laajasti tulkittuna) osalta, ts. suojeluskuntiin, lottiin, sotilaspoikiin ja pikkulottiin liittyvää perinnetyötä. Tähän valintaan olen päätynyt siksi, että kaikilla näillä perinnejärjestöillä viime vuosi oli tasakymmenlukuinen merkkivuosi.

Kyseessä ovat siis järjestöt, jotka viime sotien päätyttyä jouduttiin pysyvästi lakkauttamaan. Järjestöillä oli lakkautushetkellä merkittävää omaisuutta, josta suuri osa onnistuttiin erilaisilla järjestelyillä pelastamaan, useimmiten säätiömuotoisesti. Varallisuutta käytettiin aiemman tyyppisen toiminnan tukemiseen varoen käyttämästä kiellettyjä nimikkeitä. Järjestäytyneen perinnetoiminnan voi-daan katsoa alkaneen v. 1981 – tuolloin vielä peitellyin nimikkein –ja Neuvostoliiton romahtaminen mahdollisti v. 1991 jälkeen myös vanhojen nimikkeiden kytkemisen perinnetyöhön, ei kuitenkaan varsinaiseen aktiivitoimintaan.

Suojeluskunnat

Maamme itsenäistymiseen ja maan sisäisen järjestyksen turvaamiseen tähtääviä suojeluskuntia – alkuvaiheessa erilaisia nimityksiä niistä käyttäen – alkoi syntyä 1910-luvun puolivälin jälkeen. Virallistyyppisen aseman ne saivat tammikuussa 1918, kun Svinhufvudin senaatti nimitti suojeluskunnat kenraali C.G.E. Mannerheimin johtamiksi hallituksen joukoiksi. Varsinainen järjestöllinen virallistaminen tapahtui 2.8.1918, kun senaatin asetuksella vahvistettiin suojeluskuntien asema virallisena maanpuolustusjärjestönä. Suojeluskunnat lakkautettiin rauhanehtojen perusteella v. 1944.

Ensimmäinen askel perinnetyössä otettiin, kun marraskuussa 1981 perustettiin yhdistys suojeluskuntien ja Lotta Svärdin perinteiden vaalimiseksi. Varovaisuussyistä yhdistyksen nimeksi valittiin neutraali Suomen Maanpuolustushistoriallinen yhdistys. Yhdistys onnistuttiin myös rekisteröimään, tosin vasta kahden vuoden kuluttua 24.10.1983. Aika teki tehtävänsä ja vuonna 1995 yhdistyksen nimeksi muutettiin tehtäväkuvan mukaisesti Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinteiden Liitto. Vuoden 2021 alusta nimi muutettiin lyhyempään muotoon Suojeluskuntajärjestön Perinteet ry.

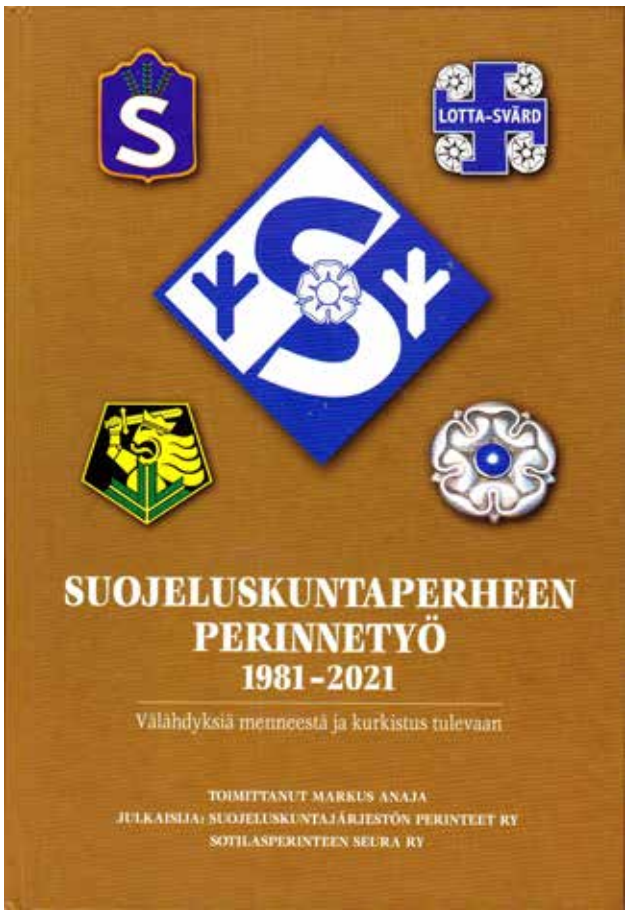

Suojeluskuntajärjestön perinnetyötä esittelevän teoksen kannessa järjestön osayhteisöjen tunnukset: Suojeluskunnat, Lotta Svärd, Sotilaspojat ja Pikkulotat. Keskellä Suojeluskuntajärjestön Perinteet ry:n tunnus.

Toiminnassa painotetaan nimenmuutoksesta huolimatta suojeluskuntajärjestön ”perheluonnetta”, mukana on myös lottien, sotilaspoikien ja pikkulottien perinnetyö.

Suojeluskuntien järjestäytyneen perinnetyön 40 vuotta jatkunutta kautta juhlistettiin kutsuseminaarissa Puolustusvoimien koulutuskeskuksessa, entisessä Taistelukoulussa, Tuusulassa 7.12.2021 Suojeluskuntajärjestön Perinteet ry:n ja Taistelukoulun Perinneyhdistys ry:n vastatessa järjestelyistä. Seminaarin ajankohta perustui kolmeen perinnetyön kannalta merkittävään tapahtumaan: Suojeluskuntain Päällystökoulun toiminnan käynnistymiseen Tuusulassa 100 vuotta sitten v. 1921, järjestäytyneen suojeluskuntien perinnetyön alkamiseen Suomen Maanpuolustushistoriallisen yhdistyksen perustamisella 40 vuotta sitten v. 1981 ja ensimmäisen paikallisen perinneyhdistyksen, Helsingin Suojeluskuntapiirin Perinnekillan perustamiseen 30 vuotta sitten v. 1991.

Seminaarissa kuultiin sarja laadukkaita suojeluskuntajärjestöjen perinteitä koskevia esityksiä. Niissä käsiteltiin Tuusulaan liittyviä monipuolisia ja arvokkaita sotilas- ja kulttuuriperinteitä, Taistelukoulun Verkkomuseohanketta sekä Kansallisarkiston ja Museoviraston asiantuntijoiden näkemyksiä aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön taltioinnista ja säilyttämisestä. Seminaarin yksi päätapahtuma oli Suojeluskuntajärjestön Perinteiden puheenjohtajan Markus Anajan toimittaman teoksen ”Suojeluskuntaperheen Perinnetyö 1981–2021” julkistaminen. Teoksessa on kokoelma tärkeitä vuosien mittaan julkaistuja asiantuntijakirjoituksia sekä pidettyjä puheita suojeluskunnista ja niiden perinnetyöstä. Se sisältää myös laajahkon dosentti, VTT Olli Klemolan laatiman pioneeritutkimuksen aiheesta ”Suojeluskuntaperinnetyön organisaatiot ja ulottuvuudet 1944–2021”. Olli Klemolan hänen omaan tutkimukseensa perustuva esitys kuului myös seminaarin ohjelmaan.

Lottajärjestö

Lottajärjestö lakkautettiin muiden suojeluskuntajärjestöjen tapaan Moskovan välirauhansopimuksen perusteella marraskuussa 1944. Järjestön huomattava omaisuus onnistuttiin kuitenkin pelastamaan tarkoitusta varten perustetulle Suomen Naisten Huoltosäätiölle. Säätiö kerrytti varallisuuttaan muilla lahjoituksilla ja perustamalla yritystoimintaa sodasta palanneiden lottien työllistämiseksi. Säätiö jatkoi myös muuta aiemman Lottajärjestön toteuttamaa huolto- ja avustustoimintaa. Vuonna 2004 Suomen Naisten Huoltosäätiö vaihtoi nimekseen Lotta Svärd Säätiö. Säätiö tukee nykyisin myös vapaaehtoista maanpuolustustyötä ja tekee omaa perinnetyötä ylläpitämällä Tuusulan Syvärannan Lottamuseota.

Entiset lotat alkoivat jo 1950-luvulla kerätä muistitietoa ja muuta aineistoa järjestönsä toiminnasta. Toiminta tapahtui julkisuudelta piilossa. Lottien perinnetyön näyttävä avaus tapahtui 13.9.1991 Finlandia-talossa järjestetyssä Lottajärjestön perustamisen 70-vuotisjuhlassa, jonka järjestelyistä vastasi Suomen Maanpuolustushistoriallinen yhdistys. Valtiojohto ja Puolustusvoimat tukivat juhlaa avoimesti osallistumalla sekä juhlan suunnittelutyöhön että itse juhlaan. Lottien oma perinnetyö käynnistyi tämän jälkeen ripeästi. Suomen Rintamanaisten tuella perustettiin ensin tammikuussa 1992 Helsingin Lottaperinneyhdistys, joka vastaavien muiden yhdistysten syntymisen jälkeen muutettiin v. 1993 Suomen Lottaperinneliitoksi. Lottaperinneyhdistyksistä tuli liiton jäsenyhdistyksiä.

Ruskan keskellä Vaasan Kasarmintorin Perinnemuurin tuntumassa asteleva Tea Helenelund-Suomisen Lotta-patsas (2005) on saanut Lottaperinnepäivänä sinivalkoisen kukkalaitteen juurelleen Kuva: Ilkka Virtanen

Suomen Lottaperinneliiton Vaasassa 2.-3.10.2021 pidetyn liittokokouksen yhteydessä järjestettiin myös valtakunnalliset Lottaperinnepäivät. Perinnepäiviä sävyttivät meneillään ollut Lottajärjestön perustamisen 100-vuotisjuhlavuosi, lottien valtakunnallisen perinnetyön alkamisen 30-vuotismuisto sekä päivien järjestelyistä vastanneen Vaasan Lottaperinneyhdistyksen perustamisen 20-vuotisjuhlatapahtuma. Vaikea koronapandemiatilanne oli merkinnyt lottien juhlavuoden tapahtumien toteuttamista usein ilman yleisöä. Vaasan perinnepäivien aikaan olosuhteet sallivat kuitenkin myös yleisön mukanaolon ja kaupungintalossa järjestettyyn pääjuhlaan olikin kokoontunut suuri joukko lottaperinteen vaalijoita ja muuta maanpuolustusväkeä.

Sotilaspojat

Suojeluskuntajärjestön toiminnassa olivat alkuvuosista alkaen mukana myös nuoret pojat ja tytöt. Pojat toimivat erityisissä poikaosastoissa ilman aseita ja varsinaista sotilaallista toimintaa. Tytöt toimivat Lottajärjestössä lottatyttöinä tai pikkulottina ikäisilleen sopivissa avustustehtävissä. Poikaosastoissa toimivien poikien nimitys vakiintui sotilaspojiksi ja heidän asemansa virallistui v. 1928 annetussa suojeluskuntia koskevassa asetuksessa. Sotilaspoikajärjestön virallista luonnetta vahvisti erityisesti suojeluskuntien ylipäällikön kenraali Malmbergin päiväkäsky vuodelta 1941, missä hän nimesi yhteisön runebergiläisessä Vänrikki Stool -hengessä Suojeluskuntapojiksi ja määräsi heille everstiluutnanttitasoisen komentajan. Pikkulotilla ei vastaavaa selvää omaa järjestöä ollut, vaan he toimivat Lotta-yhteisöissä omalla toimenkuvallaan.

Sotilaspoikien valtakunnallinen perinnetyö alkoi virallisesti v. 1991, joten vuosi 2021 oli myös tämän perinnetyön 30-vuotisjuhlavuosi. Ikärakenteesta johtuen juhlavuodesta pääsi nauttimaan suhteellisesti suurempi osa aikanaan aktiivitoiminnassa mukana olleita kuin muissa suojeluskuntaperheen järjestöissä. Sotilaspoikien perinnetyölle loi taustaa Pentti Pirhosen v. 1977 ilmestynyt teos ”Suomalaisia sotilaspoikia”. Tampereella järjestettiin 29.5.1991 Sotilaspoikien Perinnekillan (nykyisin Sotilaspoikien Perinneliitto) perustava kokous, jonka yhteydessä jaettiin ensimmäiset Sotilaspoikaristit sotilaspoikatoiminnassa mukana olleille. Tästä toukokuun lopun päivästä on tullut Sotilaspoikien Perinnepäivä. Sotilaspojat saivat v. 1997 Itsenäisyyspäivän aattona Sotilaspoika-patsaan Lahteen.

Sotilaspoikaperinteen 30-vuotisen toiminnan merkeissä oli tarkoitus järjestää näyttävä juhlatilaisuus liiton liittopäivien yhteydessä elokuussa 2021 Nokialla. Koronan takia juhla jouduttiin kuitenkin peruuttamaan. Lahden Sotilaspoikapatsaalla järjestettiin Perinnepäivänä 29.5 seppeleenlaskutilaisuus. Sotilaspoika-järjestö sai Perinnepäivänä lisäksi muistolaatan Vaasan Kasarmintorilla sijaitsevaan Perinnemuuriin. Muistolaatta on muurin uusin tulokas 27 vastaavan laatan joukossa. Laatta sai sijainnin muurin osassa, jonka muut laatat edustavat Suojeluskuntia ja Lotta Svärdiä sekä eräitä Puolustusvoimien lakkautettuja alueellisia hallintoyksiköitä (sotilaslääni, sotilaspiiri, soittokunta). Laatan paljastustilaisuudesta oli artikkeli Pohjanmaan Maanpuolustaja-lehdessä 2/2021.

Suojeluskuntajärjestöihin liittyvästä perinnetyöstä on laadittu kattava esitys verkkosivustolle www.perinne.fi. Sivuston laadinnasta ja ylläpidosta vastaa Suojeluskuntajärjestön perinteet ry. Sivusto ei ole ylläpitäjän kotisivu vaan yleinen tutkittuun ja muuhun luotettavaan tietoon perustuva informaatiolähde Suojeluskuntajärjestöstä ja siihen kohdistuvasta perinnetyöstä. Sivusto on kaikkien kiinnostuneiden vapaasti käytettävissä.

Ja lopuksi vielä kertauksena yksi viisaus 380 vuoden takaa. Kuninkaallisen Turun Akatemian vuoden 1640 vihkimisjuhlan professorijäsen Michael Wexionius Gyldenstolpe totesi v. 1642 ilmestyneessä väitöskirjassaan De Prudentia (Viisaudesta) seuraavasti: ”Viisauden perusasia on, että valitaan hyvä ja vältetään paha. Jotta saisimme tämän viisauden, tarvitsemme kolminkertaisen silmän. Muistin, jolla tarkastellaan mennyttä, ymmärryksen, jolla tarkastellaan nykyhetkeä, ja huolenpidon, jolla tarkastellaan tulevaa.” Perinnetyöllä on paikka tämän viisauden osatekijänä.

Ilkka Virtanen

Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta

Sotilaspoikien muistolaatta uusin tulokas Vaasan Kasarmintorin Perinnemuurin 27 muistolaatan joukossa (Kuva: Raimo Latvala).

Sotaveteraani Yrjö Savola kiitteli Lottaperinnepäivien pääjuhlan tervehdyksessään lottia lottakanttiinissa kokemastaan iloisesta ja hyvän mielen tuoneesta palvelusta Kuva: Ilkka Virtanen

Käsite Suojeluskuntaperhe realisoitui usein käytännön perhe-elämässä. Vaasalainen Salmen perhe perhekuvassa v. 1939. Äiti Elmire Salmi, Sippolan Lottien pj. 1922–32 ja Vaasan Lottien pj. 1932–44, isä suojeluskuntavääpeli Armas Salmi, lapset vasemmalta suojeluskuntalainen, res. vänr. Jorma, lotta Pirkko ja suojeluskuntalainen Sipri. Lapset aloittivat sk-uransa sotilaspoikina ja pikkulottana Kuva: Vaasan Sotaveteraanimuseo

Vuoriston patteristo eli II/KTR 10 jatkosodassa

Suomella oli Talvisodan alussa varsin niukasti sotakalustoa, jota ei juurikaan ollut ostettavissa, kun kaikki maat halusivat varustautua. Talvisodan ajan suurimman tykkioston teki kenraaliluut-nantti Nenosen johtama valtuuskunta Yhdysvalloissa. USA:n hallitus suostui pitkien neuvottelu-jen jälkeen kahdensadan 75 K 17 -kanuunan laivaukseen. Mukana tuli 898 208 laukausta. Tykit eivät olleet ihan uusia, joten ne piti korjata ja huoltaa Suomessa. Niiden tuliasemapaino oli 1 340 kg, kaliiperi 75 mm, ammuspaino 6,33 kg ja kantama 10,7 km. Tykit eivät ehtineet talviso-taan. Jatkosodan alussa näillä tykeillä varustettiin mm. KTR 10, joka sai 36 tykkiä (Paulaharju, Jyri. 1996, s. 63–64).

Suomen armeijan liikekannallepano aloitettiin 17. kesäkuuta 1941. Tällöin noudatettiin pääosin sitä periaatetta, jonka mukaan jokainen sotilaslääni perustaa yhden divisioonan. Näin tehtiin myös Vaasan sotilaslääni-ssä, jossa muodostettiin Päämajan reserviin kuuluva 19. divisioona, komentajanaan eversti Hannu Esa Hannuksela. 19 D:n tueksi perustettiin Ilmajoella I/KTR 10, Aallon patteristo ja Vaasassa II/KTR 10 eli Vuoriston patteristo. Sen komentajana toimi koko ajan majuri Arvo Martti Vuoristo (s. 23.2.1893, k. 26.8.1970), joka oli talvisodassa toiminut 9/KTR 8: n patterinpäällikkönä.

Patteriston kantahenkilökunta osallistui joulukuussa 1940 Ilmajoella koulutustilaisuuteen, jossa perehdyttiin 75/K 17 -kalustoon. Tammikuussa 1941 pidettiin Vaasassa patteriston kertaushar-joitus, joten pääosa patteriston henkilöstöstä sai perehtyä tehtäviinsä ja uuteen kalustoon jo en-nen uuden sodan alkua (Juntunen, E. & al. 1979 s.13).

Tässä esityksessä tarkastellaan Vuoriston patteriston vaiheita lähinnä hyökkäysvaiheessa syksyl-lä 1941, sekä raskaissa torjuntataisteluissa kesällä 1944, jolloin patteriston nimi oli Rask.Psto 20. Asemasotavaihe saa tässä vähemmän huomiota. Patteriston tappiotilasto tukee tätä valintaa. Patteristo menetti hyökkäysvaiheessa 1941 kaatuneina 13 miestä ja 47 haavoittuneina. Asema-sodan aikana kesällä 1942 kaatui vain yksi mies. Sen sijaan kesän 1944 torjuntataisteluissa kaa-tui 9 miestä ja haavoittui 49 (Juntunen, E. & al. 1979, liitteet 2 ja 3).

Patteriston perustaminen käynnistyi Vaasassa 18.6.1941. KTR 10:n komentaja, ev. luutnantti Sture Ehrnrooth tarkasti koulutuksessa olevat patterit 23.6.41 ja 26.6.41 suoritettiin sotaval-miustarkastus. Patteristo kuormattiin rautatievaunuihin Vaasan Klemettilässä sijaitsevalta soti-laslaiturilta 27.6.41 ja matka rintamalle alkoi. Juna purettiin 29.6.41 Kulennoisten asemalla, josta alkoi marssi Kiteelle. Ensimmäisiin tuliasemiin ajettiin 2.7.41 Närsäkkälän kylässä, vain muu-tama kilometri rajasta.

1. Hyökkäysvaihe

Karjalan armeijaan kuuluva VII armeijakunta ja siihen kuuluvat 7.D ja 19.D olivat ryhmityksessä rintaman oikealla siivellä. Tiedustelu oli selvittänyt, että vihollisen varustukset rajan takana mm. Konnunmäellä ja Kumurinkylässä olivat erittäin vahvat; kallioon louhittuja asemia, betonibunk-kereita ja vahvoja hirsivarustuksia. Hyökkäyksen painopiste sijoitettiin sen takia vasemmalle, 7 D:n kohdalle ja oikealla Pyhäjärvestä Kangasjärveen saakka tyydyttiin vain sitomaan vihollinen. Tehtävää varten muodostettiin taisteluosasto Bäckman, jota tuki 19. D:n oma tykistö KTR 10 se-kä Rask.Psto 17 ja 10. Järr.Ptri (Jatkosodan historia 1, 1988, s. 290–291).

Taistelut vihollisen vahvasti varustetuissa puolustusasemissa muodostuivat kiivaiksi, niinpä Lamminmäen taisteluissa Vuoriston patteristosta haavoittui yhtenä päivänä, 9.7.44 kaikkiaan kolmetoista miestä. Kannattaa muistaa, että tykistön miehillä oli puolustusaseina tunnetusti kehnot italialaiset Terni-kiväärit. Tuliasemien lisäsuojaksi piti ajoittain komentaa joukkue jalka-väkeä. Patteriston ammuskulutus oli 8.–9. 7. noin 1000 kranaattia. 11.7. oli ammuskulutus 1526 kranaattia. Patteristoa siirreltiin uusiin tuliasemiin taistelutilanteen vaatimusten mukaisesti ja se tuki mm. eversti Laurilan rykmenttiä Kumurinmäen taisteluissa.

1.2. Takaa-ajovaihe

19.D onnistui murtautumaan vihollisen linjojen läpi ja 11.8.1944 alkoi ns. takaa-ajovaihe. Tykis-tön tulisemien paikat määrättiin sen mukaan, mitkä alueet jalkaväki ilmoitti vallanneensa. Kii-vaissa taisteluissa kävi ajoittain niin, että jalkaväki määritteli paikkansa virheellisesti. Luutnantti Eino Pukkinen kaatui 13.8.41, kun hänen epäili, että hänen patterilleen määrätty tuliasemapaik-ka olisi vielä vihollisen hallussa. Hän meni lähetteineen tarkastamaan kyseistä maastoa ja käveli suoraan vihollisen pesäkkeestä avattuun pikakivääituleen (Juntunen, E. & al.,1979, s.100).

Vihollinen vetäytyi suunnitelmallisesti ja taitavasti kohti Rautalahtea, josta se laivasi elävän voi-mansa 18.–20.8.44. Vuoriston patteristokin suoritti ammuntoja Rautalahden kuormauspaikalle. Kahtena päivänä, 17. ja 18.7. ammuttiin yhteensä 253 ammusta. 19.8. ammuttiin yhteensä 1138 kranaattia. Vihollisella oli käytössä 5 höyrylaivaa, 12 proomua ja 5 tykkivenettä. Niistä ty-kistömme ja ilmavoimat upottivat yhteistyössä muutaman proomun.

1.3. Siirtymisvaihe Kannaksen eteläosaan

Patteristo sai kolmen lepopäivän jälkeen 24.8.1944 käskyn marssia 19.D:n mukana Karjalan Kannakselle. Räisälässä oltiin neljä päivää ja 1.9. jatkettiin marssia Kivennavan ja Tonterin kautta Kaljalanjärven pohjoispäähän, jossa patteristo ajoi 5.9.44 tuliasemiin. Patteristo ampui noin kymmenen viikkoa kestäneen hyökkäysvaiheen aikana kaikkiaan yli 11 000 kranaattia. Ampu-matarvikehuollolla riitti ongelmia.

2. Puolustusasemissa Kannaksella

II KTR 10 oli 7.9.-4.12.1941 puolustuksessa Tonterin lohkolla, aluksi JR 58:n tukipatteristona. (Juntunen, E. & al. 1979 ss. 15–23). Lokakuun puoliväli-n jälkeen ryhdyttiin siirtämään ennen 1912 syntyneitä miehiä 6. patteriin ja III/KTR 10:een, joista tuli nuorempia miehiä tilalle.

10.11. saatiin 75 K/17 -kanuunoiden tilalle raskaat haupitsit 155 H/17. Tykkien tuliasemapaino oli 3 300 kg, kaliiperi 155 mm, ammuspaino 43,6 kg ja kantama 11 km. Jatkosodan aikana tällä tykkimallilla ampuivat useat raskaat patteristot (Paulaharju, Jyri. 1996, s. 132). 19.D lakkautet-tiin vuodenvaiheessa 1941–1942 ja muodostettiin 16. Prikaati, jonka patteristoina olivat I/ KTR 10 (majuri Uusisaari) ja II/ KTR 10 (kapteeni Vuoristo). Vuoriston patteriston 6/Ptri alistettiin ma-juri Aallon patteristolle, joka jäi Länsi-Kannakselle muun patteriston siirtyessä Itä-Kannakselle. Patteristo, jonka nimi oli nyt Rask. Psto/16. Prikaati, saapui 6.12. Lumisuon reunaan. Talvi kului rauhallisesti.

6.5.1942 tuli 4. Ptrin päällöksi kapteeni Aulis Laes. 7.–12.5. patteristo siirtyi Tappariin. Touko-kuun lopulla luovuttiin prikaatikokoonpanosta ja vanhat nimet eli JR 16 ja II/KTR 10 palautuivat taas käyttöön. Tämän rauhallisen kauden aikana kävi patteristossa arvovaltaisia vieraita; tykistö-kenraali Nenonen, kenraalimajuri Hersalo everstit Roschier ja Simolin viettivät 29.7. siellä koko päivän. Koulutusta tehostettiin ja harjoiteltiin uusia ampumatapoja.

Vuosi 1943 kului samantapaisissa merkeissä, yksiköissä tehtiin henkilövaihdoksia ja lohkolla kävi taas korkea-arvoisia vieraita. Marsalkka Mannerheim kävi 29.5 Tapparin lohkolla. 19.8. aloitettiin mm. patteriston aliupseerikoulutus.

1.1.1944 yhdistettiin JR16 ja I/JR 46 19. Prikaatiksi. Maaliskuussa ryhdyttiin harkitsemaan Vuo-riston patteriston siirtoa takaisin Länsi-Kannakselle. 20.3. muuttui patteriston nimi Raskas Patte-risto 20: ksi. Tuliasemat luovutettiin Rask.Psto 39:lle. Marssi Länsi-Kannakselle alkoi 21.3., jol-loin mentiin samaan maastoon, missä patteristo oli ollut syksyllä 1941.

Kuva viereinen sivu yläkulma.

Patteristo kuului 25.3.44 alkaen 2.D:n tykistöryhmä Mereen, jota komensi ev. luutnantti Meren-heimo.

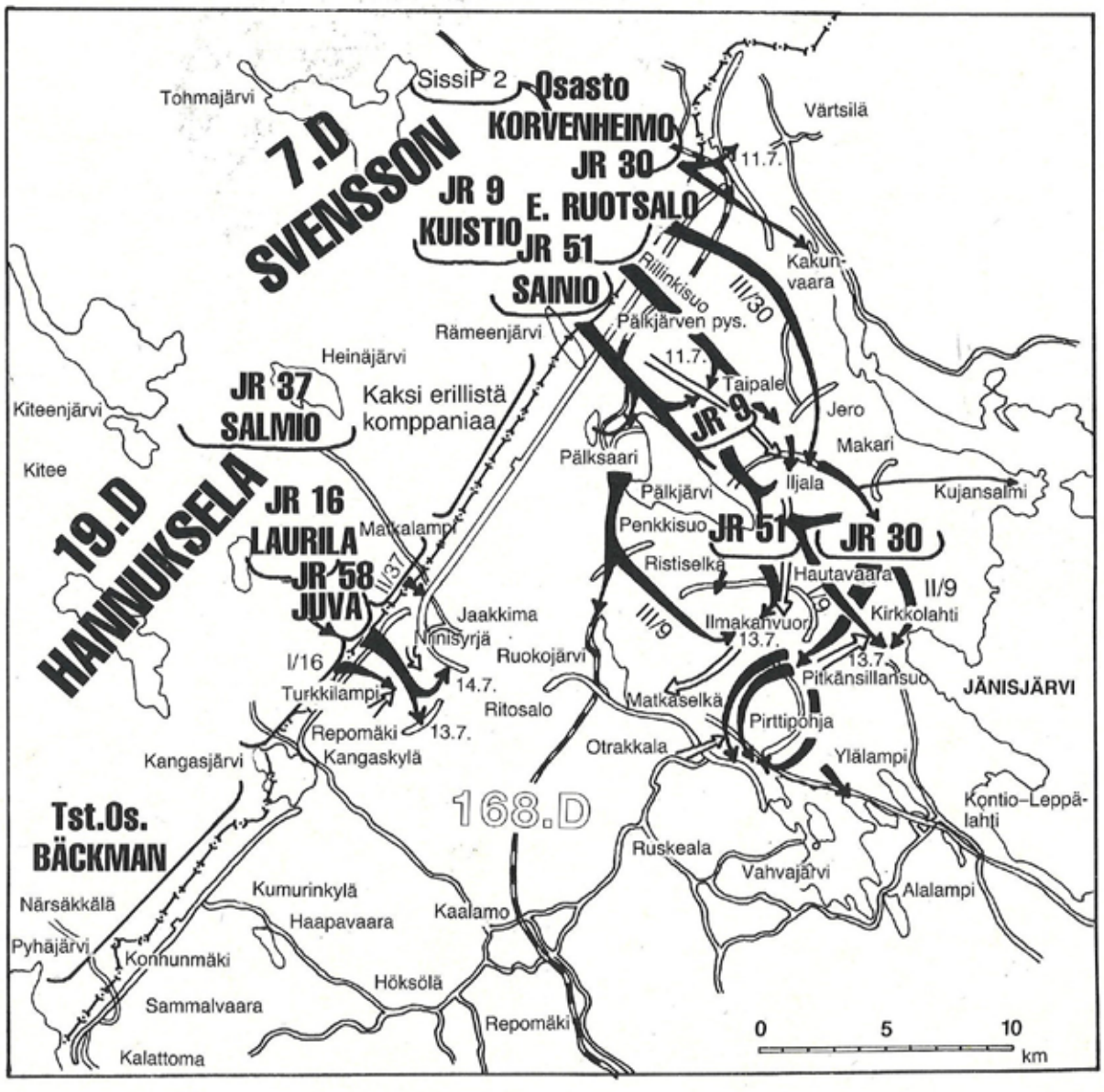

Kartta 1. VII AK murtautuu vihollisasemien läpi 10.–14.7.1941 Jatkosodan historia 1, 1988, s. 290

3. Venäläisten suurhyökkäys kesällä 1944

Toukokuun lopulla ja kesäkuun alkupäivinä tähystystiedot kertoivat vakuuttavaa kieltä lähesty-västä hyökkäyksestä. Patteriston komentaja kävi 7.6.44 mm. tulenjohtopaikka Tikassa keskuste-lemassa edessä havaitusta, vihollisen vilkkaan liikenteen tarkoituksesta. Hän uudisti käyntinsä 8.6.44, jolloin vihollisliikenne näytti erittäin vilkkaalta. Vaskisavotan tien suunnassa näkyi klo 24 savutuksia. Palatessaan 9.6.44 klo 02.40 edestä, hän lähetti lotat huoltoportaaseen. Klo 6.00 alkoi vihollisen tulivalmistelu Vaskisavotan lohkolla ja klo 7.00 myös Ohtan lohkolla. Vihollisen tunnusteleva hyökkäys torjuttiin ja vihollinen aloitti uuden tulivalmistelun klo 16.50. Taistelu hiljeni klo 18.30. Patteriston omat tappiot olivat kaksi haavoittunutta. Kolme hevosta kuoli ja neljä haavoittui.

10.6. klo 5 ja 12 välillä oli 1. Ptrin (kolme tykkiä) ammuskulutus 341 kranaattia, joten koko pat-teristo lienee ampunut n. 1000 kranaattia yhden aamupäivän aikana! Klo 9.45 tuli pattereille käsky irrottautua aiemman ohjeen mukaisesti. 1. Ptri irtaantui viimeisenä ja noin klo 14. saapui viimeinen tykki Tapkinaan. Patte-

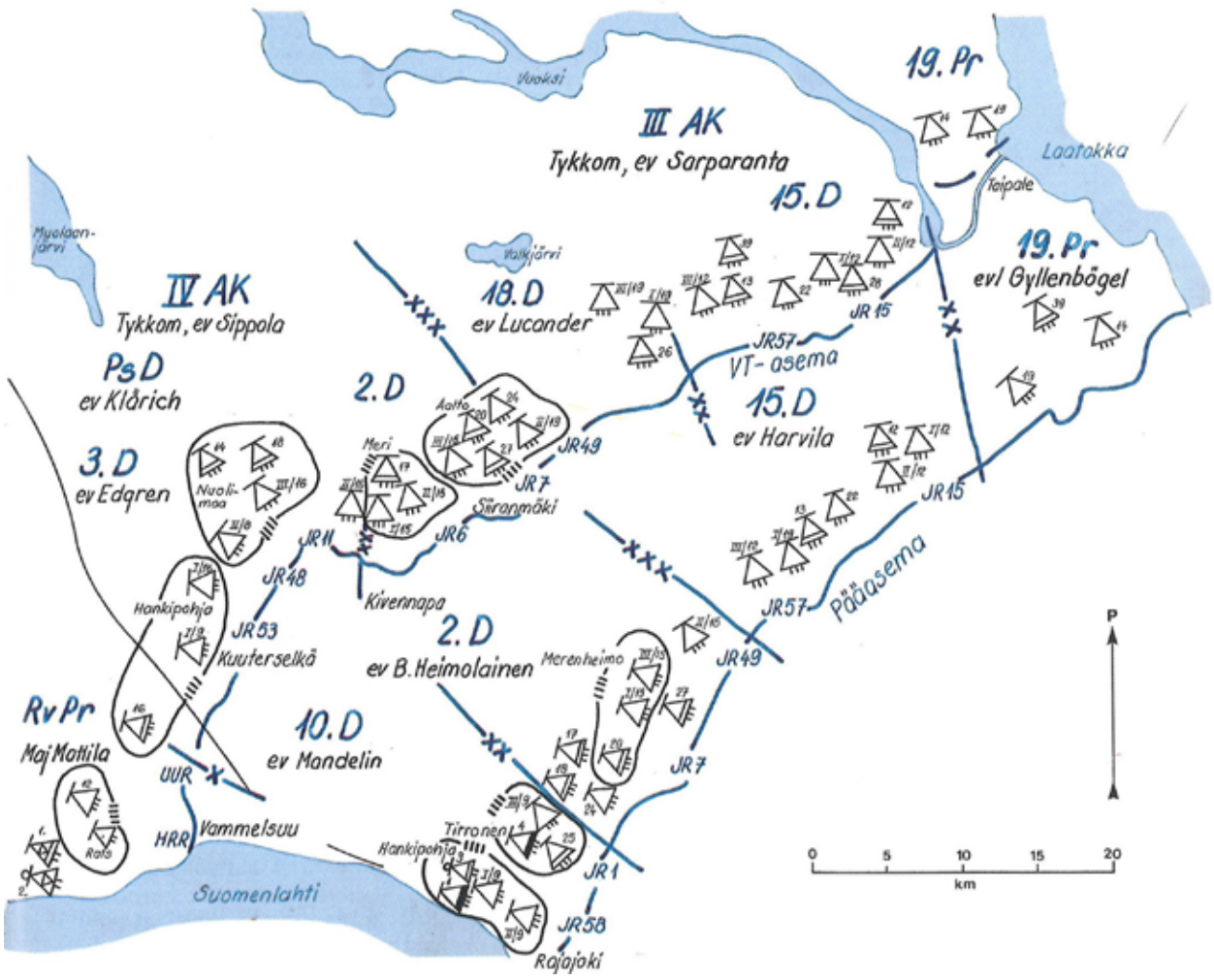

Tykistön ryhmitys pääasemassa 9-10.6.1944 ja VT-asemassa 13.-15.6.1944 Koskimaa, Matti 1994, s. 147.

ristoon menetti irtaantumisvaiheessa mm. hevostappioista johtu-en 5 tykkiä. Tulenjohtopaikka Hopea jäi vihollisen saartamaksi ja sen tulenjohtajien, Anttilainen ja Virtanen, kohtalo jäi tuntemattomaksi (Hammaren, E. & al. 1990, 30).

Patteristoupseeri sai klo 16.40 käskyn johtaa patteristo Siiranmäkeen. Patteriston tappiot olivat 1 upseeri, 1 aliupseeri ja 1 tykkimies kaatuneina sekä 10 haavoittunutta (Juntunen, E. & al., 1979, s.194). Patteristosta tuli nyt 2-patterinen, patterinpäällikköinä Laes ja Irjala.

Vihollisen hyökkäys Siiranmäkeen alkoi 13.6.44 klo 8.15. Patteriston ammuskulutus oli n. 300 kranaattia. 14.6. oli kiivas taistelupäivä. Taistelut jatkuivat 15.6., jolloin Hilkkeen patteristo vaih-toi asemia Vuoriston Patteriston kanssa. Viimeksi mainittu lähti klo 21.00 sateisessa yössä 20 km:n pituiselle marssille Muolaanjärven maastoon. 17.6. klo 21.00 alkoi marssi Karisalmelle. 19.6. oli patterien määrä taas kolme.

Patteristo Karisalmella

Seuraavassa kartassa esitetään suomalaiset ja neuvostoliittolaiset joukot IV AK:n vastuualueilla heinäkuun lopulla 1944. Neuvostojoukkojen ryhmitys heinäkuun 20. päivän mukainen (Jatko-sodan historia 5, 1992, s. 278).

22.6.1944 vihollinen lyötiin Karisalmen sillalla, jonka maastossa se liikehti jo klo 4.00. Vihollisen suunta oli Kollivuorelle päin. Klo 11.30 tuli kranaatteja 1.Ptrin tuliasemiin, jolloin ensin haavoit-tui neljä tykkimiestä ja sen jälkeen kapteeni Laes kuolettavasti. Luutnantti Paloluomasta tuli 1. Ptrin patterinpäällikkö.

23.6. luutnantti Vuorimaa ja kaksi tykkimiestä haavoittuivat komentopaikalla.

24.6. Tykkimies Hyrkkö haavoittui kuolettavasti.

28.6. tuli käsky asemien vaihdosta Kavantsaaren aseman pohjoispuolelle. Ilmapommituksissa haavoittui neljä miestä. 2.Ptri joutui taistelujen kiivauden takia vaihtamaan asemia tykeittäin.

29.6. patteristosta tuli JR 5:n tukipatteristo. Uudet asemat olivat Syvälahden alueella, jossa kaksi patteria oli ampumavalmiina 30.6. klo 6.30.

1.7. haavoittui neljä miestä. Lisäksi haavoittui luutnantti Mäkinen niin vakavasti, että kuoli myö-hemmin. Taistelujen kiivautta kuvaa sekin, että 1. patteri joutui ammusajoneuvojen puutteessa kuljettamaan 150 ammusta veneillä Karisalmen yli Kookin kanavalle. Samasta syystä siirsi 2. patteri osan ammuksistaan resiinalla (Hammaren, E. & al. 1990.s 65).

2.7. olivat henkilövajaukset pattereittain 45 + 40 +30+ esik. 7, eli yhteensä 126. Upseerivajaus-ta oli viisi vänrikki Saukkosen haavoituttua.

17.7. ammuttiin valmistelu Karisalmen sillan suuntaan. Ammuskulutus oli yhteensä 382 kra-naattia. Patterien toimintakyky heikkeni tässä vaiheessa sen takia, että Ihantalan taistelujen jäl-keen joukkojen keskuuteen levisi ankara punatauti; äkillinen kuume ja ripuli.

4. Ilmoitus aselevosta

4.9.1944 saatiin ilmoitus aselevosta. 7.9. klo 11.30 oli patteristo marssivalmiina Nuijamaan suuntaan. 10.9. saavuttiin Miehikkälän kirkonkylään, jossa viivyttiin noin kaksi kuukautta.

Suomen valtuuskunta allekirjoitti 19.9.1944 välirauhansopimuksen (Jatkosodan historia 5, 1992, s. 359). 10.11. tapahtui lähtö Haminaan.

12.11.44 alkoi lastaus rautatievaunuihin. Lähtö tapahtui klo 11.00. Juna saapui Vaasaan 14.11.44 klo 16.00 ja 17.11.44 klo 15.30 oli varusteet luovutettu.

Kesän 1944 taistelut olivat Suomen itsenäisyyden kannalta ratkaiseva voimain ponnistus. Vuo-riston patteristo, Rask.Psto 20, oli Vaskisavotan tien suunnalla, Siiranmäessä ja Talin-Ihantalan-Portinhoikan taisteluissa täydellä teholla osallisena Suomen kohtalosta kamppailtaessa.

Raimo Havusela 22.3.2022

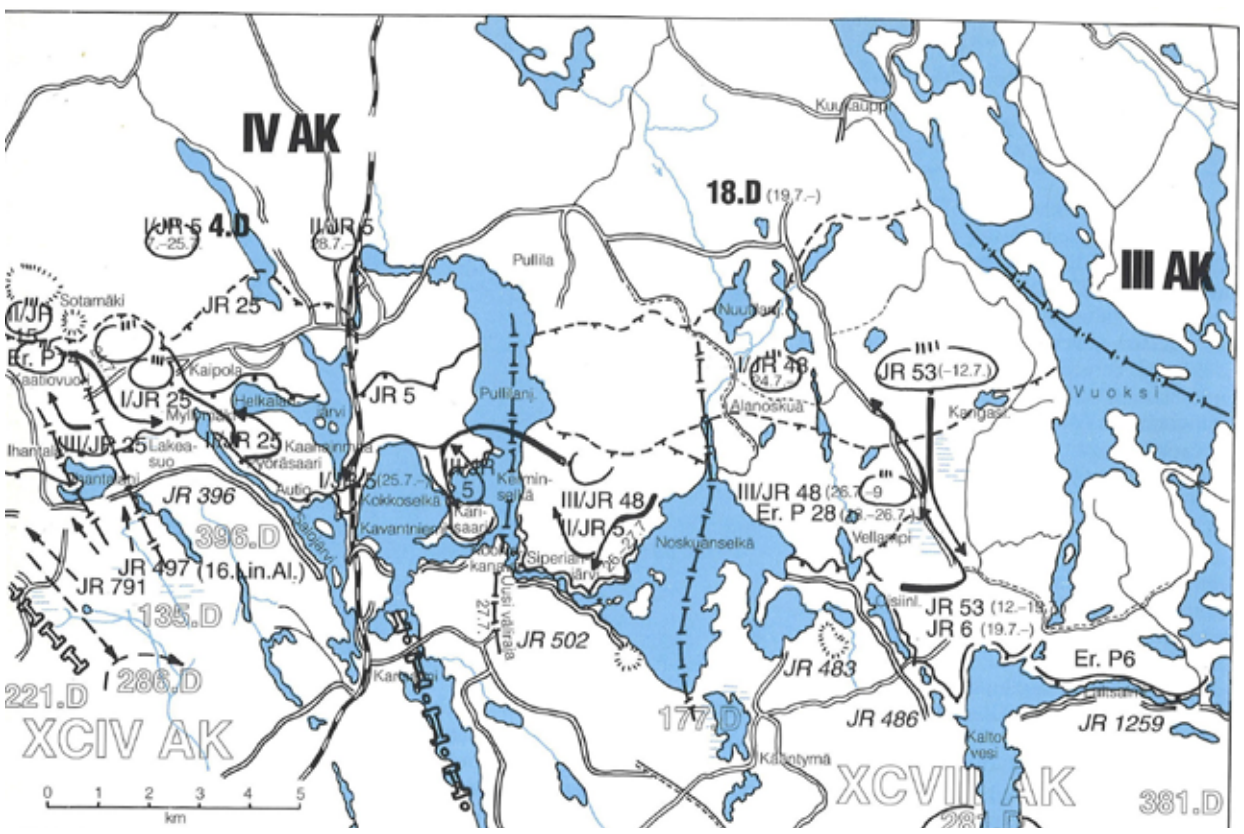

Suomalaiset ja neuvostoliittolaiset joukot Karisalmella heinäkuun lopulla 1944. **Jatkosodan historia 5, 1992, s. 278**

Lähteitä:

Hammaren, E. & al. (1990).
Kuului jyske tykkien II.
Vaasalainen Vuoriston patteristo jatkosodassa 1944. II osa.
Gummerus kirjapaino.
Jatkosodan historia 1 ja 5,
WSOY, Porvoo 1988

Juntunen, E. & al. (1979).
Kuului jyske tykkien.
Vaasalainen Vuoriston patteristo jatkosodassa.
Vaasan Höyrymylly Osakeyhtiön omatarvepaino.
Asiatiedot perustuvat Sota-arkistossa oleviin II/KTR 10:n, Rask. Psto/16.Pr:n ja Rask. Psto 20:n sotapäiväkirjoihin ja päiväkäskyihin.

Koskimaa, Matti (1994).
Murtajan tykistö. 2. Divisioonan tykistön taistelut 1941–1944.
WSOY.
Lyhenteitä s. 18.

Metsälä, Tarmo (2002).
Isänmaan puolesta. Suomalaisten taistelujen tiet ja tappiot.
1939–1945. Gummerus.

Paulaharju, Jyri (1996).
Itsenäisen Suomen kenttätykit 1918–1995.
Sotamuseon julkaisuja 1/1996.

Ulkuniemi, Martti (1952).
Tykistö taistelussa. WSOY.

Reserviupseerikoulun perinnepäivä Vimpelissä

RUK:n 100-vuotisjuhlamenot Vimpelissä 2020 peruuntuivat viime hetkillä. Nyt oli jälleen niiden aika. Vimpelissä järjestettiin RUK:n perinnepäivään liittyen seminaari 30.3.2022. Osanottajia oli viitisenkymmentä, kenraalista upseerikokelaaseen sotilasarvoltaan.

Reserviupseerikoulun johtaja eversti **Vesa Helminen** aloitti esitelmällä Reserviupseerikoulun koulutuksesta tänään. Aikajänteenä hän käytti omaa johtajuusaikaansa, jota ovat sävyttäneet epidemian aikaiset monet muutokset. Koulutusta on jouduttu sopeuttamaan, ja etenkin monet RUK-kurssiin liittyvät perinteet ovat joko väistyneet (kurssijuhla) tai muuttaneet muotoaan. Kuitenkin päätehtävä, johtajakoulutus

RUK:n johtaja eversti Vesa Helminen, Vimpelin Reserviupseerit ry:n puheenjohtaja Atro Anttila ja prikaatikenraali (evp.) Mauri Koskela RUK:n perinneseminaarissa Vimpelissä.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sodan ajan tehtäviin, on pystytty toteuttamaan. Kursseille osallistuva upseerioppilasaines on tavattoman motivoitunutta, ja se RUK-henki ja pilke silmäkulmassa löytyy lähes poikkeuksetta raskaiden harjoitusten lomassa.

Toisena seminaarin osana prikaatikenraali (evp.) **Mauri Koskela** esitelmöi Venäjän–Ukrainan välisen sodan syistä, havainnoista molempien osapuolten operaatioista, mahdollisista sodan kehityskuluista sekä kansainvälisistä vaikuttimista sodan taustalla. Tätä kaikkea peilaten Suomen asemaan sotaa käyvän Venäjän naapurina. Sota on jatkunut esityksen jälkeen täydellä teholla kaksi kuukautta. Asia on edelleen polttavan ajankohtainen, mutta tässä ei ole tarve eritellä yksityiskohtia – niitä on jatkuvasti tullut lisää, toisten painuessa vähemmälle huomiolle. Voinee mainita kehotuksen seurata Georgian tilannetta.

Innokasta keskustelua esitysten jälkeen johti kerhon puheenjohtaja **Atro Anttila**. Esiin nousi heti kysymys Ahvenanmaan tilanteesta. Myös Suomen puolustusvarustelun taso ja kyky torjua venäläisiä kaukovaikutteisia asejärjestelmiä puhututti. Yleisössä oli paljon asiantuntemusta ja kysymykset ja näkemykset varsin seikkaperäisiä. Rauhallisen maltillinen suhtautuminen Suomen tilanteeseen ja selvä päättäväisyys asioiden niin vaatiessa oli yleisöstä aistittavissa.

Seuraavana aamuna seppelpartio RUK:n johtaja eversti Helmisen johdolla laski seppeleen Vimpelin Sotakoulun muistomerkille Lukkarinpuistossa.

Atro Anttila

Lippujuhlapäivänä runsaasti reserviläisylennyksiä Pohjanmaan maakunnissa

Maakuntakomppanioiden tehostunut toiminta ja kertausharjoitusten lisääntyminen näkyivät selvästi myös Pohjanmaan aluetoimiston alueella, kun Lippujuhlapäivän reserviläisylennykset julkistettiin. Pohjanmaan aluetoimisto järjesti koko alueen kattavan ylentämis- ja palkitsemistilaisuuden torstaina 2.6.2022 Vaasassa Palosaaren Seurakuntatalolla.

Tilaisuus alkoi Pohjanmaan Maanpuolustussoittokunnan esittämän Jääkärimarssin jälkeen aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti Pasi Heinuan puheella. Puheessaan Heinua muistutti tulossa olevasta Marsalkka Mannerheimin syntymän 155-vuotispäivästä ja käsitteli Mannerheimin elämänvaiheita painottaen erityisesti hänen poikkeuksellisen suurta merkitystään sekä Suomen Puolustusvoimille että maamme itsenäisyydelle ja kehitykselle yleisestikin.

Tilaisuuteen oli kutsuttu alueen kaikki Tasavallan presidentti Sauli Niinistön Lippujuhlapäivänä 4.6.2022 ylentämät 30 reservin upseeria. Majureiksi ylennettiin 2 kapteenia ja kapteeneiksi/kapteeniluutnanteiksi 6 yliluutnanttia. Lähes kaikki ylennetyt upseerit olivat paikalla. Pohjanmaan aluetoimiston päällikön päättämiä aliupseeriylennyksiä oli kaikkiaan 88. Korkeimpaan aliupseeriarvoon sotilasmestariksi ylennyksen sai 5 yliväpeliä. Myös ylennyksen saaneita aliupseereita oli tilaisuudessa runsaasti läsnä.

RUL:n Kultaisen ansiomitalin ylil. (res.) Matti Hannukselalle luovuttivat evl. Pasi Heinua ja Vaasan Reserviupseeripiiriä edustanut kapt. (res.) Raimo Latvala. Kuva: Raimo Latvala

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestöillä oli mahdollisuus toteuttaa omia palkitsemisiaan tilaisuudessa. Tätä mahdollisuutta käyttivät hyväkseen Vaasan reserviupseeripiiri ja Pohjanmaan Maanpuolustuskilta. Matti Hannuksela Seinäjoelta sai Vaasan reserviupseeripiirin hänelle esittämän Reserviupseeriliiton Kultaisen ansiomitalin. Maanpuolustuskiltojen liiton Hopeinen kiltaristi luovutettiin Lars-Erik Wägarille. Pohjanmaan Maanpuolustuskillan ansioristin saivat Juha Häkkinen, Olavi Wetterstrand, Britha Antila ja Pasi Jussila.

Reservin majurin arvon saaneet Kim Kurenmaa Vaasasta (vas.) ja Hannu Kosonen Laihialta ylentämisdokumentin heille luovuttaneen everstiluutnantti Pasi Heinuan seurassa. Kuva: Raimo Latvala

Pohjanmaan Maanpuolustuskillan puheenjohtaja Arja Rantanen luovuttamassa killan ansioristiä lotta Britha Antilalle; kuvassa mukana myös evl. Pasi Heinua ja ansioristinsä jo saanut Olavi Wetterstrand. Kuva: Raimo Latvala

Tilaisuuden musiikkiesityksistä vastasi kapt. Sami Salmivuoren johtama Pohjanmaan Maanpuolustussoittokunta. Kuva: Raimo Latvala

Ylennysten ja palkitsemisten jälkeen tarjolla oli kahvia mansikkakermakakun kera. Kapteeni Sami Salmivuoren johtama Pohjanmaan Maanpuolustussoittokunta viihdytti juhlayleisöä musiikkiesityksillään.

Ilkka Virtanen

ÖFG - PMK

Kansallinen Veteraanipäivä Kokkolassa

Kansallista Veteraanipäivää vietetään joka vuosi 27.4. Tällöin vuonna 1945 saatiin Lapin käsivarresta poistettua klo 13.30 viimeisetkin vierasmaalaiset sotilaat Suomesta. Vuonna 1987 vietettiin ensimmäistä kansallista Veteraanipäivää Lahdessa, osana Suomen itsenäisyyden 70-vuotisjuhlaa. Veteraanien hyväksi tehty työ ja huolenpito on siirtymässä perinnetyön vaiheeseen niin Keski-Pohjanmaalla kuin koko Suomessa.

Veteraanipäivän seppeleiden laskut Kokkolassa on sovittu sivistystoimen kanssa niin, että paikalliset partiolippukunnat suorittavat tämän kunniatehtävän. Kälviän Metsäveikot laskevat seppeleet Kälviän ja Ullavan sankarihaudoille, Lohtajan Teiskuveljet Lohtajalla. Kanta-Kokkolassa partiolippukunta Halkokariset suorittaa seppeleenlaskun Annan hautausmaalla Veteraanikivelle. Tällä tavalla nuoret on saatu mukaan vaalimaan veteraaniperinnettä. Lippukunnissa kerrotaan veteraanipäivästä ja osa pääsee suorittamaan tehtävän, mikä jää pysyvästi jokaisen nuoren mieleen.

Annan hautausmaalla seppeleen laskivat Halkokaristen jäsenet Santeri Perälahti, Jose Granvik ja Visa Nissinen. Suomen lippu on tukevasti Verneri Verrosen käsissä. Kuva: Kirsi Vesasto

Teksti: Terho Tattari

Kaatuneitten muistopäivä Kalajoella

Kunniaosasto ryhmittyneenä Kalajoen sankarihautausmaalla. Vasemmalta ltn. res. Aleksi Nivala, kers. res. Lassi Suni, ylil. res. Sami Salmu, ylik. res. Joni Kuljunlahti, ups. kok. Kalle Penttilä. Kuva: Heli Vuorinen

Suomen lippu ja seppelpartiot järjestäytyivät kirkossa kunnianosoitukseen ylil.res. Sami Salmun johdolla. Kuva: Heli Vuorinen

Sotiemme miinanraivaajien muistoa juhlistettiin Kalajoella

Kalajoen kaupunki sekä Kalajoen Reserviupseerikerho yhdessä Kalajoen Reserviläisten, Kalajoen Mieskuoron ja Jokilaaksojen Pelastuslaitoksen kanssa järjestivät Miinanraivaajien muistomerkin 20-vuotismuistojuhlan. Miinanraivaajaveteraanien oman maanpuolustusjärjestön Miinanraivaajakillan tuella Kalajoen omille miinanraivaajaveteraaneille pystytetty muistomerkki paljastettiin 2.6.2002. Kuudestatoista sotien jälkeiseen miinanraivaukseen osallistuneista kalajokisista veteraaneista on elossa ainoastaan yksi, Jaakko Ojala, 92, joka kunnioitti juhlaa läsnäolollaan.

Muistojuhlan avaussoittona kuultiin Janne Nietulan trumpetilla soittama Axel von Kothenin Hymni. Kaupungin puolesta tervehdyssanat toi kulttuurijohtaja Anita Ohtamaa. Seppeleen raivaajaveteraanien muistolle laskivat kotiseutuneuvos Aila Siirilä ja raivaajaveteraani Jouko Vierimaan poika Juha Vierimaa. Kalajoen Mieskuoro johtajanaan kanttori Heidi Huhtala esittivät laulut Me näemme rannoilta järvien sekä Veteraanien iltahuuto. Juhlapuheen piti everstiluutnantti evp. Kimmo Rajala. Rajala toi tilaisuuteen myös Puolustusvoimien virallisen tervehdyksen.

Juhlan lopuksi laulettiin yhteislauluna Maamme.

Juhlan jälkeen Jokilaaksojen pelastuslaitos esitteli meripelastuskalustoaan sekä pelastuslauttaa.

Kutsuvierastilaisuudessa Ravintola Lokkilinnassa muistettiin juhlan järjestäjiä, 4.6. ylennettyjä kalajokisia reservin upseereita ja aliupseereita, Miinanraivaajakiltaa sekä juhlapuhuja Kimmo Rajalaa.

Kalajoen Reserviupseerikerho kiittää kaikkia juhlan mahdollistaneita tahoja ja jatkaa suurella sydämellä paikallisen veteraaniperinnön vaalimista. Omista jäsenistään kerho haluaa erityisesti kiittää kerhon sihteeriä Eero Lehtoa, jonka vision, tarmon ja päättäväisyyden ansiosta juhla toteutui!

Teksti: Sami Salmu
Kuvat: Jouko Liikanen

Seppeleenlaskun muistomerkille suorittivat kotiseutuneuvos Aila Siirilä sekä raivaajaveteraanin poika Juha Vierimaa.

Kalajoen Mieskuoro ja Veli Ainalin soolo, Veteraanin iltahuuto.

Miinanraivaajakillan taloudenhoitaja kapteeniluutnantti evp. Pentti Strömmer tervehtimässä kunniavierasta, miinanraivaajaveteraani Jaakko Ojalaa, 92.

Juhlapuheen merimiinojen raivauksen historiasta piti everstiluutnantti evp. Kimmo Rajala.

KILPAILUKUTSU

Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset ry:n jäsentenvälinen kilpailu

Paikka Haapajärven Varikonrata
Aika 16.7.2022 lauantaina alkaen klo 10.00
Aseet Osio 1 Vakiovarusteinen sotilaskivääri
Osio 2 Itselataava reserviläiskivääri 5,56–7,62x3
Osio 3 Sotilaspistooli 9 mm
Ammunta Sotilaskivääri 150 m, kolme koelaukausta.
5+5+5 kilpalaukausta, makuu, polvi ja pysty
Reserviläiskivääri 150 m, kolme koelaukausta.
5+5+5 kilpalaukausta, makuu, polvi ja pysty
Pistooli RA 3 ja RA 4, 10+10 paikallaan
ja 10+10 kääntyviin tauluihin
Tulos Yhteistulos ratkaisee voittajan (max.700 pistettä).
Palkitseminen Kolme parasta palkitaan mitaleilla.
Osanottomaksu 10 €, sisältää vapaan ravintolan käytön.
Paikalla aseita ”rajoitetusti”,
patruunoita myynnissä ammuntaa varten.
Ammuttajat Kiväärirata, Jouko Paananen, 040 734 4063
Pistoolirata, Markku Takala, 0400 889 660
Ammunnan johtaja Markku Takala

Tervetuloa

KILPAILUKUTSU

Haapajärven-Reisjärven Reserviläiset haastaa Haapajärven Reserviupseerit ja Asevarikon Vartioston ammunnan joukkuekilpailuun.

Paikka Haapajärven Varikonrata
Aika 30.7.2022 lauantaina alkaen klo 10.00
Aseet Osio 1 Vakiovarusteinen sotilaskivääri m/39 tai vastaava
Osio 2 Itselataava reserviläiskivääri 5,56–7,62x39
Osio 3 Sotilaspistooli 9 mm
Ammunta Kivääreillä 150 m, viisi koelaukausta ja
10 kilpalaukausta paikallaan oleviin tauluihin.
Ampuma-asento vapaa.
Kielletyt varusteet: kaukoputket, optiset tähtäimet,
ampujan takit ja hanskat
Pistooli 25 m, viisi koelaukausta ja
10 +10 kilpalaukausta, parempi sarja huomioidaan
Joukkueet Kolmehenkiset joukkueet, joista kukin
jäsen ampuu yhden osion ja
yhteistulos ratkaisee sijoituksen.
Palkitseminen Kolme parasta joukkuetta palkitaan mitaleilla
Osanottomaksu 20 €/joukkue, sisältää vapaan ravintolan
käytön, Paikalla aseita ”rajoitetusti”,
patruunoita myynnissä ammuntaa varten.
Ammuttajat Kiväärirata, Jouko Paananen, 040 734 4063
Pistoolirata, Markku Takala, 0400 889 660
Ammunnan johtaja Markku Takala

Tervetuloa

Jepen Pytty

Jepen Pytty -kilpailu on nimetty legendaarisen haapajärvisen asemapäällikön ja ampumaharrastajan Armas Kososen, Jepen, muistoksi. Kilpailussa on vain yksi sarja, ja siinä lajeina ovat pienoispistooli ja reserviläiskivääri. Yhteistulos ratkaisee sijoituksen.
Kisa ratkesi vain yhden pisteen erolla, viime vuoden pronssimitalisti Matias Löytynoja paransi sijoitustaan ja tulostaan Haapajärven Varikonradalla 28.5.2022 pidetyssä yhdistelmäkilpailussa.

Mitalikolmikko (vasemmalta lukien), Martti Kauranen, Matias Löytynoja ja Matti Huttunen. Kuva: Markku Takala

1 Matias Löytynoja 240 p
2 Martti Kauranen 239 p
3 Matti Huttunen 172 p

Jepen Pytty on näyttävä kiertopalkinto, jonka yhdistelmäkilpailun voittaja saa vuodeksi haltuunsa. Kuva: Markku Takala

Karin Panos 2022

Yhteistulokset:

1	Saku Rönkä	143
2	Marko Sandelin	137
3	Kari Järvinen	127
4	Mika Sievänen	125
5	Martti Kauranen	113
6	Jukka Remes	107
7	Sakari Muuttola	105
8	Osmo Hyvärinen	99
9	Matias Löytynoja	99
10	Matti Huttunen	96
11	Arto Kunelius	81
12	Jari Laukka	77
13	Olavi Rönkä	77

Yleinen, sotilaskivääri 300 m

1	Marko Sandelin	83
2	Saku Rönkä	75
3	Jukka Remes	43
4	Matias Löytynoja	39
5	Osmo Hyvärinen	26

Yleinen, RK 300 m

1	Osmo Hyvärinen	73
2	Saku Rönkä	68
3	Jukka Remes	64
4	Matias Löytynoja	60
5	Marko Sandelin	54

Miehet yli 50 v., sotilaskivääri 300 m

1	Kari Järvinen	68
2	Martti Kauranen	64
3	Mika Sievänen	62
4	Matti Huttunen	58
5	Sakari Muuttola	50
6	Arto Kunelius	31
7	Olavi Rönkä	20

Miehet yli 50 v, RK 300 m

1	Jari Laukka	77
2	Mika Sievänen	63
3	Kari Järvinen	59
4	Olavi Rönkä	57
5	Sakari Muuttola	55
6	Arto Kunelius	50
7	Martti Kauranen	49
8	Matti Huttunen	38

Karin Panoksen voittaja Saku Rönkä

Karin Panoksen osallistujat 2022

Reservin upseerien ylennykset puolustusvoimain lippujuhlan päivänä

Tasavallan presidentti on Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 4. kesäkuuta 2022 ylentänyt yhteensä 887 reservin upseeria ja erikoisupseeria. Everstiluutnantiksi yksi, majuriksi 38, komentajakapteeniksi yksi, insinöörimajuriksi yksi, kapteeniksi 141, kapteeniluutnantiksi 14, insinöörikapteeniksi yksi, insinöörikapteeniluutnantiksi yksi, lääkintäkapteeniksi yksi, yliluutnantiksi 243, merivoimien yliluutnantiksi 14, insinööriyliluutnantiksi yksi, lääkintäyliluutnantiksi kolme, luutnantiksi 360, merivoimien luutnantiksi 33, lääkintäluutnantiksi viisi, vänrikiksi 24 ja aliluutnantiksi kolme henkilöä.

Majuriksi:

KOSONEN Hannu Juhani Laihia
KURENMAA Kim Gustaf Vaasa
NEVALA Jani Iisakki Haapavesi
PIKKARAINEN Jani Kristian Nivala

Kapteeniksi:
KORKEAMÄKI Kimmo Kristian Kokkola
NIEMELÄ Kai Johannes Vaasa

Insinöörikapteeniluutnantiksi:
VUORINEN Lauri Otto Johannes Vaasa

Yliluutnantiksi:
FINNE Niklas Oscar Mustasaari
HAVERINEN Kari Matti Petteri Vaasa
ILLIKAINEN Janne Krister Vaasa
OJANEN Jussi Pekka Vaasa
SAARELA Jyrki Jaakko Olavi Ylivieska
VIRTANEN Esa Henrik Vaasa

Luutnantiksi:
KORKIA-AHO Mika Antero Ylivieska
KOSKELA Rauli Ville Mikael Reisjärvi
LAAKKO Tuomas Eino Anselmi Kalajoki
LINNARINNE Harry Julius Vaasa
MOBERG Oskar Aleksander Vaasa

Vänrikiksi:
UITTO Oskari Johannes Vaasa

Pohjanmaan Maanpuolustaja -lehti onnittelee kaikkia ylennettyjä ja palkittuja reserviläisiämme!

Aluetoimistojen päälliköiden ylentämät henkilöt reservissä

POHJANMAAN ALUETOIMISTO

Sotilasmestariksi:
LAX Joakim Fredrik Vaasa
LEMINEN Timo Sakari Kokkola
PELTOMÄKI Esa Juhani Närpiö

Ylivääpeliksi:
GUSTAFSSON Nicklas Joakim Pietarsaari
KUUSELA Kari Juhani Vaasa
LIIMAKKA Jukka Tapani Herman Vaasa
MATILAINEN Jari Juhani Laihia

Vääpeliksi:
KULLA Sami Juhani Vaasa
NIEMONEN Antto Joonas Kokkola

Ylikersantiksi:
ANTELL Joakim Ben-Ove Vaasa
ASPLUND Tobias Kaj Mikael Mustasaari
ISOTALO Antti Sakari Vaasa
KUUSISTO Jaakko Samuli Vaasa
LASSILA Pasi Antero Luoto
LEPPÄKARI George Michael Matthias Mustasaari
LEPPÄLÄ Mika Tapani Kokkola
LINNANMÄKI Lasse Sakari Pedersöre
MYLLYNIEMI Tomi Juhani Jarinpoika Vaasa
OHLS Lukas Tor Erik Pietarsaari
PELTONEN Piia Susanna Vaasa
VIITASALO Miika Pekka Kokkola

Kersantiksi:
HONKAKOSKI Joona Henrik Kokkola
LILL Carl-Oskar Gustaf Vaasa
MÄKI-LEPPILAMPI Teppo Tapio Kannus
NYNÄS Thomas Matts Johannes Kruunupyy
PAALIMÄKI Petteri Jussi Johannes Kokkola
SUNDBÄCK Ronja Ida Elisa Kokkola
TARVAINEN Ronja Johanna Matilda Vaasa
WAHLMAN Johannes Elmo Samuel Vaasa

Alikersantiksi:
AHVENNIEMI Julius Waltteri Vaasa
KORPPILA Reeti Arimo Vaasa

Korpraaliksi:
ENLUND Robin Mattias Kokkola
FAGERHED Viktor Georg Vaasa
GRANDELL Martin Lars-Erik Vaasa
HAKOLA Matti Jaakko Johannes Vaasa
IKOLA Jesse Sakari Vaasa
JYRKKÄ Kalle-Oskari Kokkola
KANTOKARI Mikko Pekka Vaasa
LAASASENAHO Teemu Jaakko Johannes Halsua
LECLER Stefan Mikael Kannus
MARJUSAARI Otto Antti Vilpas Halsua
MERIJÄRVI Henri Aleksi Vaasa
NIKKO Tony Mikael Vaasa
PANULA Jimi Ensio Julius Kokkola
PETH Johan Mathias Vöyri
PETTERSSON Matts Josef Pedersöre
PULKKINEN Joonas Juho Matias Veteli
SAANIO Teemu Tapani Vaasa
SAARIKOSKI Juha Matias Kannus
SNÅRE Rasmus Wilhelm Vaasa
YLÖNEN Kalle Hermanni Kokkola
ÅSTRÖM Daniel Erik Gustav Vaasa

POHJOIS-POHJANMAAN JA KAINUUN ALUETOIMISTO

Ylivääpeliksi:
KEROLA Jari Pekka Kalajoki

Ylikersantiksi:
NUMMINEN Mikko Juhani Pyhäjärvi

Alikersantiksi:
RAHKO Janne Jaakko Juhani Alavieska

Korpraaliksi:
ISOKÄÄNTÄ Mikko Olavi Matias Kalajoki
MATTILA Taavetti Uolevi Maurinpoika Ylivieska
NISSNEN Toni Jesse Eemeli Pyhäjärvi

Kaatuneiden muistopäivä Ylivieskassa 15.5.2022

Ylivieskan kaupungin ja seurakunnan seppeleet laskettiin sotien 1939–1944 sankaripatsaalle, vapaussodan 1918 muistomerkille, vakaumuksensa vuoksi 1918 uhrautuneiden muistopaadelle ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille. Sankaripatsaalla kunniavartiossa olivat kersantti (res.) Ville Kivioja (etualalla) ja alikersantti (res.) Reijo Kotka.
Kuva: Jari Lehtikangas

Lippuvartiossa olivat (vasemmalta) majuri (res.) Janne Suominen, yliluutnantti (res.) Harri Haanpää, alikersantti (res.) Hermanni Kallio ja ylikersantti (res.) Sami Pokki.
Kuva: Jari Lehtikangas

Kaatuneiden muistopäivä Kokkolassa 15.5.2022

Reservin majuri Jari Myllymäen johtama kunnianosoituskulkue saapumassa Kaarlelan sankarihautausmaalle.
Kuva: Eero Muhonen

Kaatuneitten muistopäivän hartaushetki Marian hautausmaan sankaripatsaalla.
Kuva: Eero Muhonen

Kapteenien kunniakäynti sankarihaudoilla

Kalajoen Reserviupseerikerhon kapteenit suorittivat kunniakäynnin Kalajoen kirkon sankarihaudoilla Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 4.6. kello 9.00.

Reserviupseerikerho ja reserviläiset asettivat kunnia- ja lippuvartiot ja mukana seuraamassa oli myös Miinanraivaajakillan edusta- ja kapteeniluutnantti evp. Pentti Strömmer.

Teksti: Sami Salmu
Kuva: Jouko Liikanen

Kapteenit (vasemmalta): Eero Laukkanen, Heikki Gummerus, Oiva Utriainen, Pasi Pääkkönen ja Sauli Saari. Kunniavartiossa luutnantti (res.) Tuomas Laakko ja yliluutnantti (res.) Eero Lehto.

Automiehet ampumataitoa ylläpitämässä

Autojoukkojen Keski-Pohjamaan Kilta ry järjestää säännöllisesti ammuntoja jäsenilleen. Killan pistoolimiehet eivät välttämättä kilpailleet toisiaan vastaan, vaan ottivat jälleen tuntumaa omaan aseeseensa. Tapahtuma toteutettiin Kokkolan Metsästys-ja Ampumaseura ry:n (KokMAS) pistooliradalla toukokuun 13. päivä perjantaina. Ammunnanjohtajana toimi Jussi Sirviö, avustajana oli Veijo Välitalo ja kuvat otti Eero Muhonen.

Hyvän ampumataidon edellytys on säännöllinen harjoittelu, mutta joskus on hyvä ottaa mittaa vertaisistaan.

Reserviläisten pienoiskiväärin piirinmestaruuskilpailut 26.05.2022 Nivalan Pyssymäellä

Tulokset:

60 ls makuu

M
stm. Mika Kaarta, Kalajoki 580
jääk. Jarno Uusivirta, Nivala 578

M 50
alik. Yrjö Uusivirta, Nivala 573
korpr. Mika Tenhunen, Nivala 510

M 60
tykkim. Terho Alahautala, Ylivieska 559

Y 70
korpr. Eero Marjakangas, Ylivieska 563

Y 80
kapt. Alpo Hakala, Kokkola 556

Y R6
Jarkko Mylly, Haapavesi 594

3 x 20 ls

Y
1.stm. Mika Kaarta, Kalajoki 536
2.jääk. Jarno Uusivirta, Nivala 524

M 50
1.alik. Yrjö Uusivirta, Nivala 537

M 60
tykkim. Terho Alahautala, Ylivieska 525

OP Joki-Pohjanmaa

Himanka, Nivala, Perho
010 256 5001
op.fi/joki-pohjanmaa
Yhdessä yli kaikkien aikojen.

Pohjanmaan Maanpuolustaja on
Keski-Pohjanmaan Maanpuolustajien piiri ry:n,
Autojoukkojen Keski-Pohjanmaan Kilta ry:n ja
Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf:n
tiedotus- ja jäsenlehti.
Talousasiat: Rauno Hauta-aho, 040 581 7412
rauno.hauta-aho@sok.fi
Paino: Botnia-Print Oy, Kokkola

POHJANMAAN MAANPUOLUSTAJA

Päätoimittaja: Jouko Liikanen P. 044 558 2603
paatoimittaja@kpmaanpuolustajat.fi
www.kpmaanpuolustajat.fi

Aineistopäivät:
Talvisodan päättyminen ..... 13.3.
Marskin syntymäpäivä..... 4.6.
Haminan rauha 1809..... 19.9.
Itsenäisyyspäivä ..... 6.12.

OSOITTEENMUUTOKSET
RES: (09) 4056 2040
toimisto@reservilaisliitto.fi
RUL: (09) 4056 2054
toimisto@rul.fi

K-P Maanpuolustajien piiri ry
Sami Pokki 050 63 922
sami.pokki@gmail.com
Autojoukkojen Kilta:
Ari Olli 050 375 4257
ari.am.olli@gmail.com

Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf
Arja Rantanen 050 524 4731
arjarantanen24@gmail.com